

МОЛОДА УКРАЇНА

Ціна 30 центів

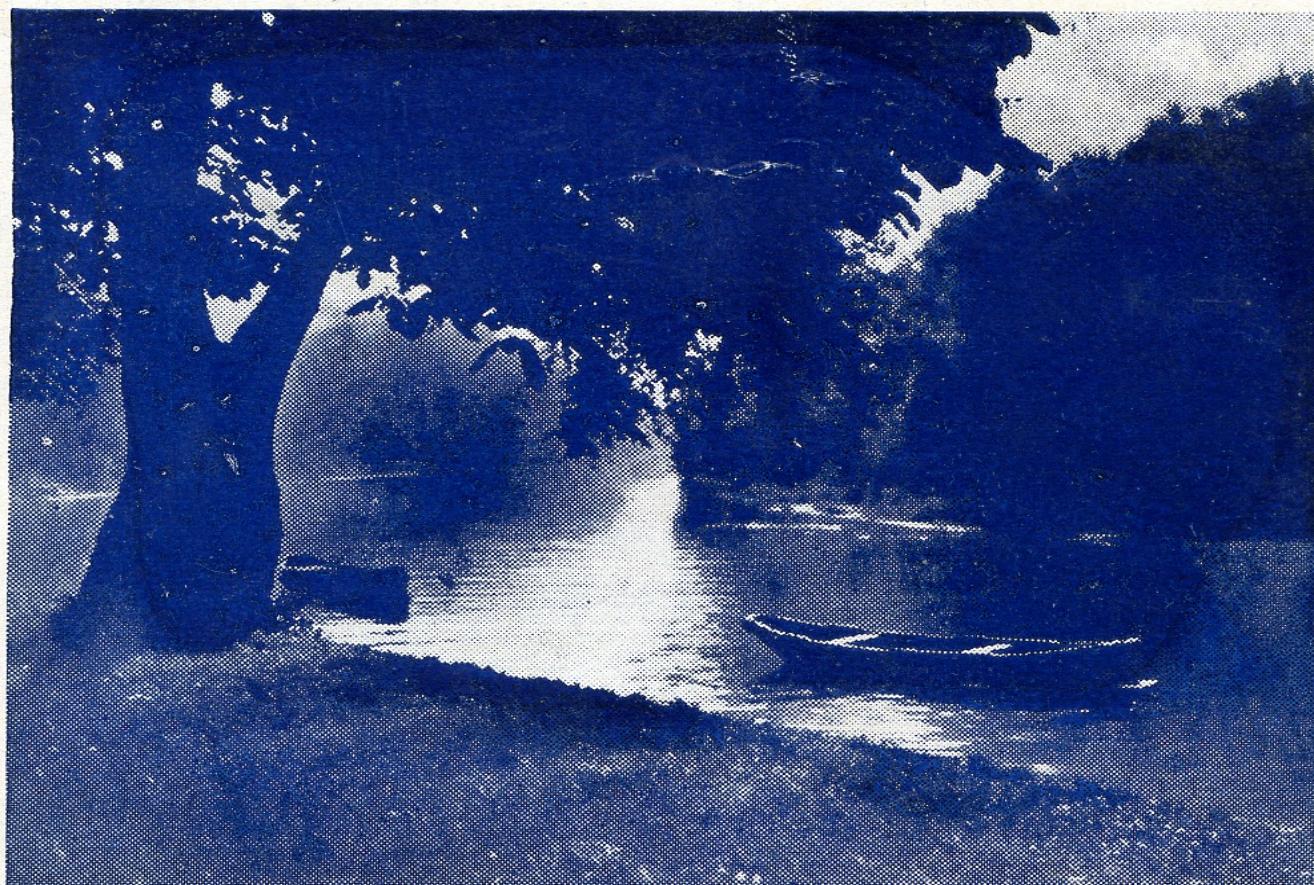
Молода Україна

журнал українськот демократичног молоді

Рік 2

ЛІПЕНЬ, 1952

Ч. 4. (5)

Край берега, у затишку,
Прив'язані човни...

Нью-Йорк

Торонто

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає:

Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) США і Канади

Редактує: Колегія

В справах редакційних писати на адресу:

В США:

S. WERBOWATY

P. O. Box 26

Peter Stuyvesant St., New York, N. Y., USA.

В Канаді:

B. OLEXANDRIW

116 Pendrith St., Toronto, Ont., Canada

Редакція застерігає собі право скорочувати статті і правити мову. — Статті, підсані авторами, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції.

ПЕРЕДПЛАТА „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“ В США І КАНАДІ:

12 чисел	3.00 дол.
6 чисел	1.50 дол.
3 числа	1.00 дол.

Представництва „Молодої України“ закердоном:

В Австралії:

Olga Odlyha
Box 933 H. G. P. O.
Adelaide, S. Australia

В Бельгії:

P. Wlasenko
34 Rue Hamaide Hautrage
Etat (Hainaut) Belgique

У Великобританії:

Andrij Bondarenko
123 High St. Notting Hill Gate
London, W. 11.

Адреса адміністрації:

МОЛОДА УКРАЇНА
191 Lippincott St.
Toronto, Ont., Canada.

MOLODA UKRAINA

Published by THE UKRAINIAN

DEMOCRATIC YOUTH ASSOCIATION

Correspondence should be addressed to:

MOLODA UKRAINA

191 Lippincott St., Toronto, Ont., Canada.

Передплату надсилати на адресу

адміністрації:

МОЛОДА УКРАЇНА

191 Lippincott St., Toronto, Ont., Canada.

ЗМІСТ:

Поезія — Т. Осьмачка, Р. Рильський, Горацій, П. Филипович, А. Малишко, Л. Лиман.

Дені де Ружмон — Вольності, які ми можемо втратити.

М. Драй-Хара — В тюрмі.

Вол. Шелест — Леонардо да Вінчі.

Інтерв'ю з Уласом Самчуком.

М. Дальний — Одум'ські будні

Молодь сучасної Італії.

Федосій Чичка — Зальцбург.

Ф. Великохатько — Відважний дослідник.

„Голос Канади“ українською мовою.

М. Битинський — Уживання державно-національного прапора.

В. Дубняк — Другий з'їзд ОДУМ-у в США.

З життя ОДУМ.

Листи до редакції.

Рецензії.

П О Е З І Я

T. Осьмачка

НА ЗРУБАНИЙ АКАЦІЙ

Як друга вірного, тебе я покликаю,
Але не чутъ луни зза гір.
Лиш зозулі, як у дзвін тутгий, зітхають,
Та, мов залізом, стогне бір.

Далекий бір на березі, в добу гарячу,
де Дніпр у степ, як лом, гrimить...
На зрубаний акацій я ледь не плачу,
бо в даль далеку зве блакить.

Такі бо в тебе коси чулі й переплетні,
як це полягле листя тут.
Але під ними не кольки, а думи теплі,
як зерно в колосі, живуть.

Але як блискавка вечірнє небо оре —
Давно на пальці бачу кров.
І почуваю на душі пекуче горе,
Неначе ѿ мрію проколов.

Боти, хоч самітна, у далечінь ваблючу
Десь віднесла комусь любов,
Акацію мені покинувши колючу
І на руці від неї кров.

Але іду туди, де поле, ліс і віти,
І сповнений тобою світ,
Аби до каменю упасти ѿ прикипіти
І твій поцілувати слід.

І підвєстися, і нести широким бором
У серці пах дівочих кіс,
А на устах — від поцілунку сірий порох
І краплю безнадійних сліз.

Іти і слухати з ясних лугів зозулі
Останній раз, останній раз.
Аби не чути у душі знебулій
Коханням приспаних образ.

M. Рильський

У ТЕПЛІ ДНІ...

У теплі дні збирання винограду
її він стрів. На мулах нешвидких
вона виходила з ясного саду —
ясна, як сад, і радісна, як сміх..

І він спитав: яку б знайти принаду,
щоб привернути тебе до рук моїх?
Вона ж на те: світи щодня лімпаду
Кіприді добрій... Підняла батіг,
Гукнула свіжо ѿ весело на мулів,
І дивно уші правий з них прищулив,
і знявся пил, немов рожевий дим...
І він потягся, як дитина, радо,
і мовив: добре бути молодим
у теплі дні збирання винограду...

Андрій МАЛИШКО

П Р О Щ А Н Н Я

Ти ізнов мені снішіся на стежці гіркої
розлуки
Синім лугом, ромашкою, птицею з Канів-
ських круч.
Ну, так пий мою кров і бери мое серце
у руки,
Тільки снами не муч і незипитим горем
не муч.
Мое звір собі лігвище, хлонець веселій
—коханку,
Мати — сина, дочку; і любов не смішна
й не чудна.
Тільки я не засну із півночі до ясного
ранку
І любови не чую, бо ти за полями — одна!
Я топтав кілометрів не сто, і не двісті, й
не триста,
Все в похід, у похід, в небезпеки на пра-
вім краю,
Он зоря вечорова до мене шепоче бар-
виста:
—Що ж ти став, як німий, надивляйся на
землю свою!
Надивляйся на землю, де сизі орли кле-
котіли,
Із могили високої, в димнім безмежжі
доріг.
І лежала земля, в попелищі земля чорно-
тіла,
Я дививсь, і німів, і прощавсь — і проща-
тись не міг!

П. Филипович

МИНУЛА НІЧ

Минула ніч тривожно і беззлачно,
І скрізь степи, і всюди вороги.
Коли ж ти вийдеш, ніжна Ярославно,
На темний вал отдаю і жаги.

Невпинний вітер мече гострі стріли,
Високе сонце п'яну спеку лле.
А я не бачу, де ті руки милі,
Що захистить могли б життя мое.

Лиш Кончак дочку свою зрадливу
Причарувати бранця намовля,
І чорну пристрасті, вільну і зрадливу,
В чужих піснях вже почуваю я.

Гораций

ДО ДЕЛЛІЯ

В годину розначу умій себе стримати,
І в хвилі радости заховай супокій,
І знай: однаково прийдеться умирати,
О, Делллю коханий мій!

Чи ввесь свій вік провадитимеш в тузі,
Чи лежачи в траві, прикрашений вінком,
Рої понурих дум на затишному лузі
Фалерноським гнатимеш вином...

Для чого ж нам сосна й тополя білокора
Прослали по землі гостинний холодок?
Пошо на лузі нам наспівує прозорий
І гомонить дзвінкий струмок?

Вина і пахощів, і ясних рож без краю —
Короткачасний цвіт! — несіть туди, не-
сіть,
І хай дзвенить банкет, покіль твій вік
буяє,
І невблаганна Парка спить.

Бо прийде, прийде час: покинеш поле й
луки,
І віллу, і сади, де Тибр тече мутний,
І на усі скарби пожадливії руки
Наложить спадкоємець твій.

І чи в достатку жив, а чи, не мавши дому,
Тяжким шляхом тобі судилося пройти,
Кінець однаковий: Плутонові грізному
Рокований на жертву ти.

І всі ми будем там. Надійде мить остання
І в човен кине нас, як діждемо черги,
І хмуро стрінуть нас довічного вигнання
Понурі береги.

Л. Лиман

БЕЗ КІНЦЯ

Дощ. Кімната, як ворог. Тепер
Доведеться закінчити мандри
І бажати, щоб скорше завмер
Збом затруений здогад Касандри,
Що лишиться новік півмети,
Півдороги... І в праосінь грізну
Спопелить неможливість мости
Неможливістю мати вітчизну.
Відпливаючі дні прогремлять
Божевільним і диким осаина.
Старш від мене ви років на п'ять.
Зайве щастя приходить нежданно.

За вікном даленіють дахи,
По дорозі проїхали авта
В сизий кол'р дощу. І птахи
Вже не знають, що єсти мути завтра.
Відбивають розгубленість кроків,
Наче панцер, фарбовані стіни.
Променіюча правда пророків
Огріватиме наші руки:
Світ відродить в останній меті
Божу матір у кожній жінці.
На столі, наче вирок: розкриті
„Каравели” на сотій сторінці.

M. Драй-Хара

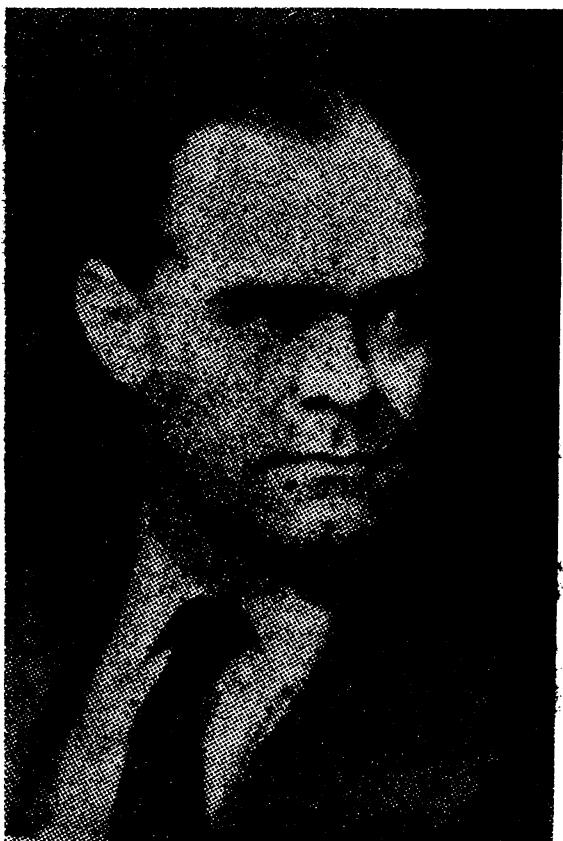
В ТЮРМІ

І знов обвугленими сірниками
На сірих мурах сірі дні значу,
І без кінця топчу тюремний камінь,
І туги напиваюсь досхочу.
Напившись, запрягаю коні в шори
І доганяю молоді літа.
Лечу в далекі, голубі простори,
Де розцвітала юність золота.
— Вернітесь, — благаю, — хоч у гості!
— Не вернемось! — гукали з далені... —
Я на калиновім заплакав мості
І знов побачив мури ці сумні,
І клаптик неба, розп'ятий на ґратах, к
і нездіманне око у вовчку...
Ні, ні. На вороних уже — не грati,
Я в кам'янім, у кам'янім мішку...

Переклад М. Зерова

ДЕНІ де РУЖМОН

Вольності, які ми можемо втратити

Автор нижеподаних думок Дені де Ружмон належить до передових представників європейської духовної культури, до того гурту мислителів, які творять школу філософів „персоналістів”, переважно вихідців з кіл „малих народів” Західної Європи (голляндців, швайцарців, бельгійців тощо). Ця школа набула після останньої світової війни великого впливу серед молоді. Французький місячник „Еспрі” („Дух”) в січневому числі за 1946 рік писав, що в Голляндії „персоналізм створився як автономна сила і має нині в руках своїх владу.. Соціялістично-персоналістичний рух дав на ділі голляндському визволенню його прем’єра й кількох міністрів...”

„Перед війною слово персоналізм було відоме в Голляндії тільки малій меншості франкофільських інтелектуалістів. Нині знаходимо це слово, якщо не річ, у всіх газетах, майже в усіх прилюдних дискусіях.”

Дені де Ружмон, швайцарець, видат-

ний представник персоналістичної школи, противник К. Маркса, прихильник П. Прудона, талановитий письменник і доповідач. Його доповіді, виголошені перед молоддю різних університетів Швейцарії, а також низка статей з різних періодик, були 1934 року видані в одній книзі під заголовком „Політика Персони”, а в 1946 році перевидані з доповненнями. В передмові до останнього видання Дені де Ружмон пише про потребу політики на висоті людини: „Політика на висоті людини—це політика, засада зв’язку якої називається відповіальністю людської персони. Іншими словами, це така політика, кожний темп якої і кожна ціль якої підпорядковані охороні й ствердженю персони, універсального мірила всіх інституцій. Ця політика протиставляє себе тоталітарному гіантізму, протиставляє себе визискові людини її творами—державою й балакунами. Вона відкидає диктатуру, бо живий центр якоїсії країни не перебуває в примусовому організмі, але повинен бути в кожному з свідомих громадян...”

Дені де Ружмон з 1932 року опублікував, крім „Політики Персони”, такі твори: „Селянин Дунаю”, „Думати руками”, „Щоденник безробітнього інтелектуаліста”, „Щоденник у Німеччині”, Любов і захід”, „Місія або демісія Швейцарії”, „Частина чорта”, „Персона Драми”, „Листи про атомову бомбу”, „Листи до членів Європейської Асамблеї” й інші.

Як громадсько-політичний діяч Дені де Ружмон є одним з найдіяльніших творців Європейської Спілки Федералістів (1947), незмінний виборний член її Центрального Комітету та один з творців Європейського Руху й організатор Європейської Конфедерації Культури (1949), на яку запросив представників української культури поруч з іншими представниками окупованих советами країн. Він же й організатор Європейського Центру Культури в Женеві та його директор, а також президент Виконавчого Бюро Конгресу за Свободу

Культури, для якого написав нижчедані думки.

При найближчій участі Дені де Ружмана Європейський Центр Культури створив Асоціацію Інститутів Європейських Студій, Європейський Секретаріат Огнищ Культури, Європейську Асоціацію Музичних Фестивалів і розробив плян доповідей для Європейської Кампанії Молоді, яка нині провадиться на користь європейського об'єднання.

С. Др.

Драма Свободи сьогодні

Коли переглядаємо всі докази, подані вже віками за і проти людської свободи в собі, то швидко доходимо до того, що вже не знаємо, чи вона існує, чи ні, чи вона законна, чи ні, як ідеал, або як дійсність. Проте людина, яка перебуває у в'язниці, чи вона інтелектуал, чи селянин, дуже добре знає, що саме вона втратила. Вона не вимагає визнання свободи. Вона вимагає негайної свободи, будь-якою ціною.

В нинішній середині ХХ століття нас менше цікавить **проблема** свободи, ніж її драма. Від переживання цієї драми залежить наше життя. Бо, якщо ми живемо сьогодні в страху перед новою світовою війною, то це тому, що світ поділений на два табори, які ясно визначаються лише своїм ставленням до свободи. — З одного боку маємо народи, які кажуть про себе, що вони вільні і які хочуть бути вільними. З другого боку маємо народи, які живуть у тоталітарному режимі, не мають наших вольностей і вважають їх обманними.

Всі інші мотиви конфлікту, які можна було б перечислити, потребують дискусії й мало ясні. Господарські інтереси, наприклад, лишаються основаними на припущеннях, часто зле визначеніх: можливо можна б влаштуватися в цій площині. Націоналістичні пристрасності — це лише пережитки, зрештою в однаковій мірі розподілені між обома таборами. Концепції самої суспільної справедливості не досить, щоб ясно розподілити про-

тивників: можна б довго сперечатися, щоб пізнати, з якого боку залишої заслони існує більше суспільної справедливості, теоретичної або практичної, обіцяної або здійсненої. Те, про що цілком неможливо сперечатися й що очевидне для всіх, з обох боків, це що **ми** хочемо свободу, а **інші** хочуть диктатуру. Вони воліють краще диктатуру — тимчасово, кажуть вони — ніж нашу свободу, яку вони називають чисто „формальною“, твердячи, що їх диктатура готова „дійсну“ свободу. Але, якщо ясно, що суть справи це, зрештою, свобода, то чи не надто потрібно, щоб ми ясно й рішуче освідомили конкретні вольності, які ми маємо? Якщо ми хочемо наперед виграти — перед війною, яку програють всі — ту боротьбу, в яку ми встрияли, то перша умова успіху — це знати, що саме ми-боронимо. Які то наші вольності? Чи вони чисто формальні? Чи ми дійсно хочемо їх? І чи ми готові на всі жертви, щоб їх боронити?

Багато з нас, будьмо щирі, вже не вміють добре відповісти на ці питання. Тут і лежить головна сила другого табору. Коли нам кажуть: „Що ви маєте, щоб протиставити сталінській ідеології, цій великій надії пролетарів, цій новій релігії?“ — ми часто вагаємося перед тим, як відповісти. Коли нам кажуть: „Ви змогли б оборонити Європу лише протиставивши її ворогам ідеологію міцнішу, ніж їхня, але, на жаль, ви маєте тільки минуле!“ — коли нам це кажуть, тоді ми в розпуці шукаємо, що відповісти, або пробуємо імпровізувати якусь нову „містику“. В такому разі ми вже біті. Щоб виграти, але напевно, треба, щоб ми були в стані відповісти негайно, з цілковитим переконанням. Треба, щоб ми відповіли так: „Ми не потребуємо, як ви, містички, яка маскує факти; ми не потребуємо якоїсь ідеології, бо **ми маємо** наші вольності. І не наше минуле ми боронимо, а саме вольності, які наше минуле здобуло і

які являють собою істотну дійсність нашого життя, значно більше, — які є запорукою кращого майбутнього!"

Тільки така мова може нас врятувати. Але треба ще, щоб ми були в стані говорити такою мовою, без двозначності, повністю усвідомлюючи справу. Проте багато з поміж нас вагаються. Для них і з ними я хочу розглянути два великих питання:

Перше: Чому нинішні люди бояться свободи і чи спокушені вони зректися її?

Друге: Які дійсні вольності ми маємо і як ми завтра могли б їх втратити?

Болісний неспокій нинішньої людини

Наше перше питання — „чому людина нинішнього часу боїться свободи?“ — вимагало б довгого розгляду усвідомлення нашої цивілізації, аналізи, яка була б почата за кілька століть до нашої історії і, можливо, психоаналізи. Покищо візьмімо просто європейця середини ХХ століття в його практичному стані. Візьмімо молоду людину, яка входить в життя.

Вона бачить себе кинутою в світ, де почуває себе, наче приблуда. Все надто велике, надто складне і надто змінне. Все в теорії можливе, але ніщо не вказує, що треба робити, або вказівки виглядають суперечливо. Який фах вибрati, наприклад? Колись син виробника вовникої тканини ставав таким же виробником, син шляхтича — офіцером, син селянина — селянином. Сьогодні молода людина з невеликим успіхом може стати всім, чим тільки можна. Але все штовхає її робити щось інше, ніж її батько: вона це називає звільненням від забобонів своєї родини або свого середовища. Вона, отже, звільняється, але для чого? Ось проблема. Тією молодою людиною володіє почуття **самовладності**. Міщанська мораль вже не помагає, вона вже не може давати найкращі напрямні.

Мораль заперечена поточною практикою, з обережним цинізмом і психоаналізою в заможних клясах, з марксизмом у пролетаряті, нарешті, з тим загальним матеріалізмом, який все зводить на грошові розрахунки — а гроши увесь час міняють свою вартість — така мораль втратила свою примусову силу і свій престиж. Ані звичай, ані принципи, ані релігійна віра на практиці вже більше не керують великим числом наших сучасників. Проте ніколи ще потреба ясних і незаперечних спрямувань не виглядала такою пекучою, як у вихорі запаморочливих складностей нинішнього життя. Отже, наша молода людина віддана болісному неспокієви, матеріальній і моральній небезпеці. Де вона знайде людський гурт, який запропонує їй захист і боронитиме її інтереси? Родина йде до розкладу або животіє в провінції. Як зорієнтуватися у виборі життєвого шляху? І як жити без мети, без будь-якого натхнення? Чому ж це краще, коли зasadничо все можливе?

Відповідь диктатур

На цей болісний неспокій викоріненої, усамітненої й здезорієнтованої людини відповіли колективні пристрасті й тоталітарні системи. Националізм, перш усього, заступив місце місцевого й інстинктивного патріотизму. Політичні пристрасті замінили традиційні переважання. Але націоналізм і партійний дух були б потерпіли невда-

Я, як перше, так і тепер, не ділив діл по принципу на легальні й нелегальні, а на потрібні й непотрібні. Як перше, так і тепер, ставив пррапор на весь ріст, і в пів-росту, і у одну чверть росту, як де можна, пробував гворити й усе навколо пів, чверть, навіть одну десяту, або самі тільки матеріали, з-за котрих могла стати виходити правда; одного тільки я не виносив і не виношу: це мішати до правди брехню, навіть в мінімальній пропорції.

М. Драгоманов

чу в поданні людині мас якогось правила життя, якою дисципліни чину й думки — крім у часі війни або революції, — якщо б соціальний первень не прийшов приєднатися до них після першої світової війни. Адже Муссоліні, а потім Гітлер, обидва під сильним впливом прикладу Леніна, перші мали чорне надхнення зрозуміти, що людина мас живе в болю небезпеки й сваволі і що та людина приведена в такий стан, що вона **бажає, щоб її звільнили від свободи без змісту.** Муссоліні й Гітлер зрозуміли, що нинішня людина шукає керівника („дуче“, „фюрера“, „каудільо“, „батька народів“), який диктував би її поведінку і який виправдав би її без будь-якої дискусії, без страху помилки, звільнюючи її таким чином від клопоту вибору й ризику каяття за це. Не через злосливість або попсованість стільки людей в Європі стали фашистами, а сьогодні стають комуністами, а тому, що ці люди всією своєю істотою неясно відчули потребу єдності, зобов'язаності й безпеки, що їх тільки диктатури проголосували себе готовими дати. Доти, доки західні демократії не оцінять своєї ґрунтовної слабости в цьому, доти вони не зрозуміють природу спокуси. Їх полеміка проти диктатур і їх свободолюбна реторика залишається без наслідків або викликатимуть протилежні наслідки, якщо західні демократії не запропонують людині заспокоюючого порядку.

Дві анекdotи

Артур Кестлер розповідає, що після опублікування у Франції його твору „Нуль і безконечність“ він одержав три листи від студентів, які по суті сказали йому таке: „Пане, я вважаю точним Ваш опис сталінізму. Як наслідок, я вписуюся в члени комуністичної партії. Бо, точно кажучи, я саме таку дисципліну, таку дійсність шукав“.

Ось чому стільки людей у наші дні, тікаючи від свободи, яка лишає

їх без захисту і викликає в них тугу, вибирають тиранію, кидаються в її обійми й уявляють собі, що вона порядок, щонайменше — впорядкування. Ми тут доторкуємося таємниці справжньої сили, єдиної інтимної сили переконування, якою розпоряджають тоталітарні режими.

Висвітлимо цю першорядної важі позицію іншою вірогідною анекдотою, яку подає французький дипломат. „Коли я прибув на мое місце праці в Москву, — казав цей дипломат, — одним з перших запитань, яке поставили мені росіяни, з якими я познайомився, було таке: „Що Ви зробили, щоб прибути сюди?“ Я їм сказав, трохи здивований: „Це дуже просто, я сів у поїзд“. — „Ні, — відповіли мені, — не це ми хочемо знати. Як Ви дістали перепустку, дозвіл покинути країну, відрядження, щоб купити залізничний квиток, політичні посвідки і т. д., які, як кожий знає, потрібні, щоб подорожувати?“

Французові треба було сили часу, щоб переконати своїх співбесідників, що він простісінько пішов на один з залізничних двірців Парижу, де без жодної формальності купив свій квиток. Коли нарешті повірили йому, їх висновок був простий, але несподіваний: „Країна, як Ваша, — сказали вони йому, — має бути, в страшенному безладді!“

Цей дипломат додавав, що кілька росіян, яких він зінав і які змогли прибути жити на Заході, далекі від

Письменник повинен у своїй творчості знати тільки ті правди серця, які для всього світу однакові й без яких навіть найменший твір буде відкинутий і забутий—це: любов, честь, милосердя, гордість і готовість до пожертви...

Якщо він цього не навчився, він писатиме завжди так, наче б знаходився між людьми тільки для того, щоб спостерігати їхню загибель. Але ж людина безсмертна тому, що вона здатна до співчуття, пожертви й терпимості. Обов'язок письменника про це все писати.

Віліям Фолкнер

того, щоб почувати себе зручніше в нашій атмосфері свободи. Вони страждали від свого роду постійного хвилювання. У них усе диктовано: кожний рух, кожний захід „нauково“ пояснений або приписаний партією та її доктриною. На Заході, мовляв, треба безупинно вибирати, особисто рішатися на щось. Ніколи там не знають точно, що треба робити. Це запаморочує! Це виснажує!

Психоза нинішньої людини

Ми були б неправі, якщо б сміялися з такого ставлення. Воно має дуже глибокі мотиви в психіці нинішньої людини і саме з обох боків залізної заслони. Було б невірно вважати, що названа нинішня людина має смак до уярмлення. Та людина шукає дисципліни, яка її запевнює. І не тому, що вона любить дисципліну в собі, а тому, що вона потребує тієї дисципліни саме в такій мірі, в якій та дисципліна звільнює людину від її свободи. Бо її свобода означала постійний обов'язок індивідуального вибору, а дисципліна звільнює людину від того обов'язку; вона звільнює людину також від ризику помилитись, ризику, який завжди висувається вибором, ризику, збільшеного складністю й несталістю нинішнього життя. І, нарешті, дисципліна звільнює людину від почуття її індивідуальної вини, пережитку моралі, яка вже не вміє давати людині позитивні рациї жити. Людина, яка неясно почуває себе винною, не знаючи в чому її не признаючись перед собою, така людина природньо відступає назад перед ризиками свободи. Вона йде ховатися за правило якоїсь партії, за колективне правило, за сувору дисципліну, за непогрішимість якогось керівника. На майбутнє, мовляв, керівник нестиме тягар всіх помилок, всіх гріхів. Він їх перетворятиме в істини і в чесноти так довго, поки його партія матиме владу. Існують у нинішній людині несвідомі спрямування, які

сильно штовхають її в напрямі протилежному вимогам її свободи й поступу, спрямування, які стали чисто словесними і рутинними. Коли людині хвалять свободу взагалі й коли цю свободу з обуренням протиставляють тоталітарним тираніям, то ту людину не дуже то переконують. Тоді досягають тільки до частини її інтелекту: інші сили ведуть ту людину. Щось бунтується в людині проти очевидностей, які її пропонують і на які її вказують пальцем. Вона майже ніколи в цьому не признається. Навіть самій собі. Вона подає всякого роду міркування, не дуже то правдоподібні, щоб пояснити вищість диктатур. Вона спочатку не визнає цих диктатур. Потім вона твердить, що, якщо це диктатури, то лише на коротку переходову добу, трохи неприємну, але без якої не можна обйтися. Така людина нарешті вірить, що ці диктатури підготовляють значно конкретніші вольності, ніж ті, якими насолоджується Захід. Тоді ніщо не може цю людину перевонати, що на ділі якраз протилежне правдиве. Бо глибокий мотив її прихильності до диктатур, той мотив, який вона не може визнати одверто, це саме той, що вона цілковито втікає перед свободою, що вона, ця людина, шукає схованку від свободи, можливо — від себе самої також, від самоволі життя, і що вона знаходить той мотив у тому „ерзаці“ порядку, який пропонують тоталітарні диктатури.

Таке наставлення не можна змінити доказами. Ми в присутності психози, яка захоплює мільйони людей на Заході й кожний з нас до певної міри заторкнущий нею. Психоза не нищиться логікою й очевидністю. Вона вимагає інших форм лікування. Спробуймо їх накреслити.

Перший лік: соціальні реформи

Втеча перед свободою, хоч вона по суті ментальне й ефективне на-

становлення, обумовлюється деякими матеріальними обставинами. Раніш всякої іншої форми психічного лікування треба змінити матеріальні обставини: я хочу сказати про соціальну **небезпеку**, яка ще панує в наших демократіях, більш або менш ліберальних і більш або менш капіталістичних.

Доти, доки не буде забезпечений певний життєвий мінімум кожній людині, доти, доки та людина боятиметься якогось дня втратити своє житло, свою працю, свій заробіток, отже — можливість творити проєкти; доти, доки нинішня людина буде, або просто почуватиме себе в такому стані, доти **свобода більше лякатиме її, ніж викликатиме бажання мати ту свободу**.

Всяке серйозне лікування тоталітарної хвороби повинні, отже, супроводжувати соціальні заходи, які забезпечують кожній родині або окремому індивідові мінімум матеріальної безпеки. Ті, хто думають, що такі заходи — це початок комунізму, ті змішують лік з хворобою.

Другий лік: виховання

Таким чином ясно, що найсуттєвіше лікування це — **виховання**. Виховувати молоду людину, як це слово показує в усіх європейських мовах, значить „виводити“, „повести поза“ (*e-ducere*, звідки *education* — виховання). Це значить навчити молоду людину вийти за межі звірячого стану, цілковито підпорядкованого фізичним детермінаціям. Далі — це значить вивести зі стану безладдя, зі стану недійсності, суперечливих і безвідповідальних зусиль. Нарешті, це значить вивести зі стану сліпого наслідування, чистого конформізму. Все це для того, щоб дати молодій людині пройнятись почуттям особистої відповідальності, тобто, дійти до можливості бути вільною. Мета всякого виховання, гідного цього слова, це зробити людину здатною до свободи. Було б зайво декретувати всякого роду легальні або мо-

ральні вольності для людей, які не вивчають свого способу життя. Свобода лишається словом, позбавленим сенсу й заклику для того, хто не має смаку до ризику або не спромігся викрити свого покликання. А це також у значній мірі залежить від виховання.

Необхідна умова: пережити

Однаке, поширення матеріальної безпеки й виховання для свободи, тобто пускання в рух поступу на Заході — це не станеться протягом одного року, ані двох чи трьох. Проте виглядає так, що ми загрожені стільки ж зназовні, як зсередини. Ми загрожені зсередини тим глибоким безладдям, яке я описав, моральною тugoю й небезпекою, які поволі мінують і нищать наш смак до справжньої свободи. Але ззовні ми загрожені чимсь таким, що раптом поклало б край всім нашим болям. Ми хворі й треба почати наше лікування, яке буде довге. Але треба також уникнути смерті, яка могла б статися перш, ніж це лікування дасть наслідки. І тому ті, що кажуть нам: „Почнемо тим, щоб знову знайти наше здоров'я, це буде нашою обороною!“ — мають дійсно рацію, але вони часто неправі, бо забивають, що майбутнє нашого здоров'я передбачає, як першу умову, спасіння нашого **теперішнього** життя.

Говорімо тепер без образів. Нам кажуть: „Зреформуйте соціально Вашу Європу, це буде найвірніший спосіб знищити в ній тоталітарну спокусу“. Але, на жаль, йде не тільки про спокусу! Раніш, ніж ми зреформуємо нашу Європу, вона таки може зникнути під тоталітарною **дійсністю!** Отже, треба її перш усього захистити такою, як вона існує! Якщо ні, то завтра вона не буде краща, а буде мертва.

Разом з поборюванням глибоких причин внутрішнього недомагання треба вживати негайніх заходів проти зовнішньої небезпеки. Треба виховувати молодь, дати краще

життя пролетарям, але в той самий час треба вживати швидших заходів: нам треба зфедеруватися і забезпечити нашу оборону. А це — зачароване коло: саме та психоза, чи невроза, що стримує багатьох європейців в організації оборони континенту, примушує їх казати, що „наша Європа вже більш нічого не варта“.

Європейський дефітізм

Коли хочуть втопити свого собаку, то кажуть, що він скажений. Так само, коли більш не люблять свободи, то кажуть, що та, яку ще мають, більш нічого не варта, що вона хвора. Так кажуть європейські дефітисти. А правда інша: не наші вольності хворі, а наше чуття й потяг до свободи.

Або краще: ми повинні говорити про чуття й потяг дефітистів. Дефітисти бояться свободи, вони втомлені нею, вони потайки хочуть масових дисциплін і сліпих вірувань.. Але тому, що вони не можуть в цьому признатися, бо цей брак потягу до свободи походить від неврози, вони кажуть неправду. Це добре відомий механізм: він цілком класичний для психіатрів. Всі неврозні кажуть неправду в тому розумінні, що вони твердять протилежне фактичній правді, але також їх дійсним бажанням. А найвдаліша брехня, яку видумав європейський дефітізм, це казати: Важча Європа скінчена, вона тільки минуле, не можна її боронити такою. Тому, що Ви тепер не маєте нової містики до пропозиції, майбутнє є сподівання — по тому боці”.

Як може бути так, що багато молодих і старих, які зовсім не сталинці або фашисти, широко вірять цій брехні? Як пояснити собі ілюзію, так у корені заперечувану фактами? Відповідь: ті, що кажуть, що Європа не варта того, щоб її обороноали, — це або люди, які втратили свідомість дійсних вольностей, якими вони користуються, або лю-

ди, яких тиранія притягує в глибині їх серця.

Вольності „формальні“ і вольності „реальні“

На Заході ми повсякчас знали наші реальні і щоденні вольності, в нинішньому поколінні принаймні. Ці вольності стали такі природні, що ми забуваємо про їх існування. Вони — повітря, яким ми дихаємо.

Якщо б ми відчули, що повітря й майже всі наші вольності завтра можуть зникнути, ми відчули б, що вони варті всіх „містик“ світу й заслуговують, щоб їх боронити! Спробуймо уявити собі, що сталося б у нашему щоденному житті, якщо б наша стара Європа, яку називають упадаючою, жалюгідною й гнилою від несправедливостей, була б завтра „омолоджена“ міцними ударами диктаторських регламентів?

Нам кажуть, що наші європейські вольності — це лише слова, великі слова, що вони стали чисто формальні, і що ті „вольності“, які готують диктатури, будуть нарешті реальні. Спробуймо глянути **об'єктивно**, що це значить.

Припустім, перш усього, що під реальною (в протилежність до формальної) свободою розуміють таку, що виявляє себе через наслідки, які можна міряти, матеріальні, і отже таку свободу, яка не чисто сентиментальна або ілюзорна. Гляньмо тепер на картину рівнів матеріального життя, намальовану Об'єднаними Націями. Ми там побачимо таке: пересічний щорічний дохід мешканця нині такий: 1453 дол. у США, 840 — у Швейцарії, 482 — у Франції, 308 — ССР і 300 — у Гольщі*. Логічно треба з того вивести, що вольності, названі формальними, дозволяють значно вищий рівень життя, ніж той, який досягли народи, що користуються вольностями, званими реальними. Я, ос особисто, волію краще з того зробити висновок, що прикметники зле виб-

Вол. ШЕЛЕСТ

ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

До 500-ліття з дня народження (1452-1519)

Серед найбільших геніїв людства, що силою свого духа збагатили скарбницю світової культури, маркантними штрихами підкреслене ім'я Леонардо да Вінчі, великого й неперевершено досі генія-універсаліста, який своєю творчістю й думанням далеко переверіс маштаби сучасної йому доби. Його думки про світ, висловлені багато століть тому, дійшли до наших днів у повноті своєї актуальності, не розгубившись на роздоріжжях градації діб. Контури мистецької біографії Леонардо да Вінчі відмінний від біографій мистеців, у житті яких слава й почесті чергувалися зі злиднями. Геніяльний фльорентієць увесь час був у пошані, і цинений навіть поза межами своєї країни, хоч, правда, мистецтво не знає меж.

рані, що їх вжили один замість другого. Допустимо потім, що „формальна“ означає „чисто законна, але не переживана“, або пережива на меншістю, в той час, як „реальна“ мала би значити: переживана в щоденному житті і найбільшим числом людей. Тоді належить конкретно висвітлити цю різницю, правильно в теорії. Візьмім, отже, кілька з тих вольностей, найбанальніших на Заході, і гляньмо в кількох точних випадках на межі цих вольностей, а також на те, що нам пропонують в обмін.

(Закінчення буде)

*) Два важливих завваження про цю статистику:

1. Подані числа одержано через поділ суми заробітньої платні в якісь країні на число мешканців — жінок, дітей, старих і безробітних включно..

2. Ці числа встановлено Об'єднаними Націями, частину яких складає СССР і Польща. Існують всі дані думати, що реальні числа про останні дві країни нижчі за ті, які вони подали.

Леонардо да Вінчі народився 1452 року в містечку Вінчі, Тосканії. Догадуються, що він був незаконним сином фльорентійського нотаря П'єро да Вінчі, а мати походила з простолюддя. Свої дитячі роки провів у родині П'єро. Вірогідні біографічні дані про нього починаються від 26 років життя, бо тоді власне він почав уже самостійно прогресувати, як мистець і мислитель. Його зацікавлення почало переходити межі тогочасних можливостей, і тому розцінювалось, як фантастичне дивацтво. Але наполегливою працею Леонардо да Вінчі здобував право на живучість своїм плянам і дослідам, а разом з цим популяризувалось ім'я творця і винахідника. В той же час з'являються його більші малярські полотна: *Святий Геронім*, *Поклін Королів* та підготовчі композиції до портрету *Мадонни*. Одноразово працює і в скульптурній ділянці мистецтва, де також виявляє себе бездоганним і завершеним майстром, бо вже у віці 30 років іде до Міляну на двір Людовико Сфорци з дорученням збудувати пам'ятник Франческо Сфорци. Цілих 16 років працює над пам'ятником і одночасно малює. В Мілано намалював кілька портретів і незрівняну Тайну Вечерю на стіні в Санта Марія деля Граціє.

Напередодні другої половини нашого тисячоліття, тобто 1499 р. залишає Мілян і мандрує до Фльоренції, але довго там не залишається, а подорожує по країні, роблячи шкіци, та збагачує свій всесторонній досвід новими винаходами, у яких заходить досить далеко: в ділянці астрономії він був близько до з'ясування сонячно-планетної системи і будови всесвіту, у технології винайшов кілька приладів, що зробили революцію у тогочасній інженерії та лягли в основу автоматичного застосування технічних знарядь. Жага до всестороннього знання непокоїть творчого генія в особі Леонардо. Він не обмежується одним

відкриттям. Його цікавить життя людини і причина, яка обриває життя. У трупарнях він робить досліди в ділянці анатомії; спостерігає політ птиць, розглядає через побільшуоче скло крило муhi з "фантастичною" мрією уможливлення людині, наперекір її природній будові, перелітати з місця на місце. Не відстає також у музичці, бо є згадки, що він конструктував музичні інструменти і сам чудово грав на них свої власні композиції.

Щоб принаймні вузьким мірилом оцінити Леонардо да Вінчі як людину, потрібно теж багато часу і труду, бо годі уявити собі людину, яка одночасно була мальярем і майстром церемоній, астрономом і скульптором, авіятором і анатомістом, музикантом і військовим інженером. Це дійсно дивно багате обдарування талантами одної людини. А щоб написати збірник про його життя, треба витягати дані з найрізноманітніших галузей тих наук, у які він вклав свій творчий дух. Дані, які збереглися до наших днів, не дають повної змоги прослідити детальні сторони життя Леонардо да Вінчі, а тим більш з'ясувати секрет його спонтанної величині. Правда, деякі пояснення дає доба італійського ренесансу, в якій жив і творив Леонардо, бо то були вже останні роки середньовіччя і ступнєвий перехід до нових віків.

Помимо своєї універсальності мислителя, Леонардо да Вінчі найбільше вирізнився, як художник. Його творчагеніальність найвиразніше відбилася в мальарських творах. Його духовість, як мистецького індивідуума, культура майстра і дух доби — були дбайливо втілені пінзлем у полотно. Треба признати факт, що Леонардо да Вінчі в мальарстві теж був новатором, хоч це помітне більше на збірних картинах, ніж на портретах. Він детально опрацював закони світлотіні і відважніше від інших мальарів свого часу відступав від традиційних правил мальарства, при яких відкидалась перспектива простору, а бралась лише інтелектна ідея симетрії, як принцип ритмічної схеми. Леонардо да Вінчі на картинах відображує об'єктивну, природню, матеріальну дійсність. На картинах його зображені правдиві, не мета-

ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

фізичні обличчя, а туманне тло замінене далиною краєвиду з синявістю неба, брунатістю гір та зеленню рослинності. Кожна складка в одязі, найменша риса на обличчі дбайливо показана в грі світла й тіні. Правда, на обличчях портретів, а особливо у портреті Монни Лізи, в її усмішці, незображенна святковість і лагідність. Портрет Монни Лізи являється сьогодні однією з найкрасіших пам'яток мальарства і коронною працею Леонардо да Вінчі. Ця картина вважається національно-культурною гордістю італійців і через це була вкрадена 1911 року з музею у Луврі, але по трох роках розшуків знову повернена до колекції. Монна Ліза, дружина Франческо Джіоконда, удостоїлась великої слави і завжди стоятиме поруч з ім'ям Леонардо да Вінчі. Муж Франческо Джіоконда тільки ощасливив її, а Леонардо да Вінчі обезсмертив навіки.

Сьогодні, в часи захитання принципів рівноваги між духом і матерією, в часи переоцінок цінностей і неясних очікувань і міркувань про духовий напрямок майбутньої людини, ім'я Леонардо да Вінчі разом з іншими геніями

Інтерв'ю з Уласом Самчуком

Цими днями співробітник "Молодої України" відвідав визначного українського романіста, кол. голову МУР-у Уласа Самчука і відбув з ним розмову на теми українського літературного життя на еміграції.

Улас Самчук, 25-літній ювілей творчої діяльності якого нещодавно відзначало українське громадянство, висловив ряд цікавих думок, що характеризують нинішню ситуацію в українсько-му еміграційному письменстві. Деякі вислови шановного співрозмовця в скороченому записі подаємо.

ЗАПИТАННЯ:

В минулому числі "Молодої України" була вміщена Ваша стаття "Бій за книгу", в якій порушено пекучу проблему контакту читача з книгою.

Яка, на Вашу думку, головна причина такого невідрядного стану в цій ділянці?

ВІДПОВІЛЬ;

Питання, на мою думку, складніше, ніж це може на перший погляд здаватися. Причиною цього може бути наше селянське походження, тобто те, що переважаюча більшість нашого сучасного освіченого суспільства походить з села в найближчих генераціях, і то з села, що протягом століть мало невеликий контакт з якою будь письменністю. Протягом поколінь вигасло органічне хотіння освіти вищого, творчого порядку. Тепер ми стали грамотними, часто покінчили високі школи, набули формальну освіту, але не відзискали ще інстинкту, що гнав би нас до перемоги над пасивністю в цьому відношенні. Тому і "бій за книгу", бо без цього засобу нікому ще не пощастило стати розвиненим інтелектуально, і ми не віримо, що ще пощастиТЬ нам, українцям. Без книги не мислимий ніякий розвиток, і кож-

і світочами духа старої Європи творить орієнтаційний стовп-дороговказ зі смолоскипом для розгублених і спотворених цілей людини.

ний, хто "не має часу читати", знаходиться в безнадійному стані в цьому відношенню, хоча у нас, на 95 %, це звичайна вимовка, щоб виправдати своє нехочіння читати. Від цього нікому не буде шкоди, лише тому, хто "не має часу", а також тій нації, що має завеликий відсоток так дуже "занятих" своїх членів, що не мають часу на свою власну освіту та духове вдосконалення. Всі ж ті, які думають, що вони й без книги вистачально розумні, найжалюгідніші тим, що не можуть розуміти своєї власної недосконалості. Розуміється, що це стосується переважно до верстви освіченого суспільства.

ЗАПИТАННЯ:

Загально вважається, що роки 1945-49 були „золотою добою“ в українській еміграційній літературі. За цей час вийшло друком багато творів різних жанрів, висунувся ряд нових імен. Чим пояснити, що на американському континенті, де перебуває тепер більша частина наших письменників, лише час-до-часу з'являються поодинокі нові твори? Чи можна пояснити це висловом одного нашого поета, що ”писати можна навіть в тюрмі, але на фабриці—не можна“?

ВІДПОВІЛЬ;

Власне "золотою добою" в лапках, бо ми фактично ніколи в нашій історії письменства не мали справжньої золотої доби. Причини різні, і ледве чи можна їх тут заторкнути, але основноючиною такого стану нашого письменства є, на мою думку, те саме, про що ми говорили попередньо. І "винні" в цьому є однаково як читачі, так і самі творці письменства. Є такий неписаний закон суспільних явищ, що всі його складники відповідно рівні. Ми, письменники, не можемо "перерости" середовище, серед якого діємо, як також наше середовище не встані перерости своїх письменників. В Америці наші люди ще більше "не мають часу читати", ніж деінде в світі, і це може спричинитися до того, що ми духовно зовсім здичавімо, хоча будемо

дуже "багаті". Це можна вже спостерігати на багатьох наших земляках, що "збагатили". Дуже часто ці люди, самі не помічаючи того, перестали бути потрібними членами суспільства. Цим я не хочу сказати, що нам не треба "багаті". Треба, дуже треба, але не лише має бути "в здоровому тілі, здорова душа", але й "в багатому тілі"—"багата душа". Тоді напевно нашим мистцям, письменникам і науковцям не треба буде міняти свого заняття на замітачів вулиць, кухонних помийників чи яких інших елевейторменів.

ЗАПИТАННЯ:

Які, на Вашу думку, головні проблеми, що стоять тепер перед нашими літераторами в нових умовах і чи ці проблеми, при належній співучасти громадянства, можуть бути успішно розв'язані? Чи доцільно було б відновити діяльність МУР-у на американському континенті?

ВІДПОВІДЬ:

Головні проблеми, розуміється, творчі проблеми. Ідеї, стиль, мистецтво. Але єснують ще й видавничі, побутові. Перші ледве хто, крім самих діячів літератури, зможе нам розв'язати, але другіми зможемо реалізувати позитивно лише за співучастию нашого культурного громадянства. Відновлення МУР-у конечно, але в тому випадку, коли між його членством знайдеться потрібна кількість одиниць, що розуміють мислити й діяти категоріями своїх власних інтересів. Може ще до цього й прийде. Почекаємо.

ЗАПИТАННЯ:

Якими шляхами, на Вашу думку, піде сучасна українська література на еміграції? Буде це інфільтрація в чужі літератури і чужих літератур у нашу, чи збереження того стилістично-мовного, мистецького зв'язку з літературою на батьківщині, про який згадує в березневому числі "Нових Днів" Ю. Шерех?

ВІДПОВІДЬ:

Мені здається, що скорше це буде "інфільтрація", ніж "збереження стилістично-мовного мистецького зв'язку з літературою на батьківщині". Розуміється, що нам ледве чи вдасться до кін-

ця "інфільтруватися", бо "раса" завжди захоче себе виправдувати, але й батьківщина з часом, поступово, буде відділятися від нашого світосприймання. Це неминучий процес, з яким нікому ще не вдалося успішно боротися. Ми витворимо, а може вже й витворили, окремий тип української літератури, що, на мою думку, не є явищем зайвим.

ЗАПИТАННЯ:

Які Ваші особисті пляни на майбутнє? Як іде реалізація II тому "Ост"-а? Яка Ваша думка про українське літературне життя в Канаді?

ВІДПОВІДЬ:

Особисті пляни? Писати, писати й писати. Скінчив "Ост" том II, можливо вдасться його видати, приступаю до третього тому. Твір мій матеріально, навіть по-українському, "непоплатний", але не люблю зупинятися на пів-дороги. Перевидаємо "Волинь", що її довелось мені порядно підчистити. Дуже вдячний моїм друзям, що мені в цьому ділі так учинно помагають: інженерові Є. Пастернакові, пасторові Яцентому, п. Семенчукові, адв. Т. Гуменюку й іншим, що спричинилися до зрушення моєї видавничої справи. Я переконаний, що спільними силами нам вдасться зробити багато в цьому напрямку. Дуже важливим етапом розвитку нашого письменства на канадійській землі буде, якщо нам вдасться також видання наших праць по-англійськи. Я переконаний, що це нам на майбутнє вдасться. Українське літературне життя в Канаді, на мою думку, далеко не вистачально розгорнуте, але в нас є люди, що при бажанні могли б його розгорнути. Нам треба лише трохи стабілізуватися морально, знайти себе у нових умовах і дещо закріпитися побутово й матеріально.

В дальшому розмова перейшла на стисліші теми, в ході якої Улас Самчук підкреслив додатні і від'ємні риси нашого журналу і обіцяв співпрацю з нами в майбутньому.

Наша молодь вже вміє йти в річищі новітніх літературно-мистецьких течій, не відстаючи від них. Але чому не випереджуючи? Не відставати — насьогодні це надто мало.

В. Домонтович

Мар'ян ДАЛЬНИЙ

ОДУМІВСЬКІ БУДНІ

(Порядком дискусії)

I. НАШІ АРГУМЕНТИ ПРОТИ НАС

Прикра й незрозуміла річ: за весь час останньої еміграції в нашій демократичній пресі з'явилася одна-єдина стаття, присвячена основним проблемам українського молодого покоління. Стаття називалася „До проблеми молоді“ й була надрукована в журналі „Наши Позиції“ за 1949 рік. С. Дорошенко, автор згаданої статті, давши яскраву характеристику наших тодішніх молодечих організацій, прийшов до висновку, що „так далі тривати не може“. Що „потрібна інша організація молоді“. Така організація молоді, що складалася б не з дідів, а таки з молоді. Організація насамперед не партійна, а надпартійна. Соборницька. Демократична. Організація молоді, де виховувались би не якісь партійні покручі, а національно свідоме й висококультурне наше молоде українське покоління... Потрібна організація жива й творча, що охоплювала б усю українську молодь, не залежно від її територіального походження та релігійних переконань, як і незалежно від партійної належності її батьків... Потрібна організація молоді не „націоналістична“, а національна. При чому така, в якій міг би знайти своє місце й виховуватись як український громадянин не тільки „расово чистий українець“, а й кожен, хто до українського народу належить, хоч з походження він може й турок... Створення такої організації — твердив Дорошенко — це насамперед справа самої української молоді. Якщо ся Дорошенко проти „коротких штанців“, отже — геть молодечу форму, відзнаки і все, що могло б нас, як організацію, вирізняти назовні! Дорошенко проти напушених парадів і маніфестацій, отже — геть всякі маніфестації, всякий збірний організований прояв!

Це так з боку формального. А з боку зasadничого? Дорошенко проти політичної й ідейної ізоляції та вузькопартій-

молодь не почуває в собі досить ініціативи й енергії та молодечого гонору, якщо вона не здібна до того, щоб творити й вести свою молодечу організацію, то тоді печальне наше українське майбутнє..."

Ця коротка стаття посіяла бурю в середовищах наших націоналістів, але зате, без дальшої дискусії, спричинилася до постання ОДУМ-у в США, а опісля і в інших країнах. Українська молодь показала, що ініціативи, енергії й молодечого гонору вона не втратила, що під впливом тоталітарних рухів перебувала лише силою обставин, що традиції української демократії в неї, молоді, відродилися при першому подуві вільного вітру. А проте — найвища пора на об'єктивний самокритицизм.

Глянемо, що являє собою ОДУМ після дворічного розвитку: три організаційно оформлені країові організації й декілька ініціативних комітетів. Тридцять оформленіх і менш-більш активних філій та кільканадцять ініціативних груп. Біля 1500 членів і стільки ж прихильників з тенденцією стати незабаром членами. Пробовий журнал „Молода Україна“ з перспективами стати найкращим органом української молоді. Здавалось би, все в найкращому порядку й причин для тривоги немає. Та так лише здавалось би... Повернімось до статті С. Дорошенка, бо в організації ОДУМ-у вона відіграла куди більшу роль, ніж за нормальних обставин мусіла б відіграти. Написав Дорошенко, що в існуючих молодечих організаціях (маємо на увазі організації новоемігрантські — М.Д.) молодь калічиться „партійними дячками“ й „політруками“, отже — геть усякі партії й усяких виховників! Написав Дорошенко, що український Пласт з певних причин не завжди стоїть на висоті завдань, отже — геть з пластовими (по суті демократичними — М.Д.) ідеями й правилами! Висловив-

ного виховання, отже — геть всяку політику, всяке систематичне й цілеспрямоване виховання! Сучасний СУМ розпопіткована секта, де ”не почуєте справжньої юнацької пісні, не побачите культурної юнацької імпрези, не почуєте цікавої й глибокої дискусії, не побачите справжньої юнацької вистави“? Отже — геть пісню взагалі, геть дискусію, геть вистави! В тоталітарних організаціях молоді завелика дисципліна, сліпий послух провідникам, надмірна жертвеність на цілі партії? Тож — геть усяку дисципліну, підпорядкованість вибраним зверхникам, жертвеність на цілі власної організації!

Такий стан можна було терпіти, поки ОДУМ був більш паперовою, ніж реальною організацією. З таким станом найвища пора покінчити тепер, коли деякі філії ОДУМ-у нараховують понад сотню членів і мають тенденції зростати далі. Ми були б дуже несправедливі, якщо б повищу характеристику приписали всім одумівським філіям та всім одумівцям. Так не є і, мабуть, ніколи не буде. Проте брак пережитої традиції в демократичних організаціях молоді (від ліквідації СУМ-у в центральних і східніх областях України (1929) та ”Каменярів“ і інших у західніх областях (1939), таких організацій в Україні не було) й одночасне відкинення всього, що пов’язувало нас з тоталітарним минулім, дуже утруднює конструктивну роботу ОДУМ-у. Жахливий прорив на фронті української демократії в часі між двома війнами не тільки знівечив многонадійне покоління народжених бурею революції 1917-1918 років, а й залишив свої глибокі сліди в психіці нашої молодшої генерації. Покоління, якому сьогодні 20-30 років, знає українську демократію щонайбільше з большевицьких і ”націоналістичних“ пашківів. Минуле цього покоління — це комсомол для одних, оунівська фаланга для других, комсомол і оунівська фаланга для третіх та ідейна й організаційна порожнеча — для четвертих.

На цю останню категорію наших ровесників дивимося найскептичніше, хоч у неї найбільш претенсій на провід в ОДУМ-і. Претенсій невиправданих.

Андрій ВЕРЕСЕНЬ

За тобою — безрадісна путь,
Щось потоптане, мертвe, розбитe.
Заспокойся, не думай, забудь:
Ти не сміеш її любити.
Хай не ваблять гарячі уста,
Карі очі, яскраво-промінні.-
Поміж вами твої літа
Підвелися, як мури камінні.
Краще в дзеркало ти подивись:
Чи нема сивини в волоссі...
Книгу ту, що ти дав їй колись,
Не розкрила вона і досі.
Перед нею — весінні сади,
Не зім’яті, пахучі квіти.
Не торкайся. Забудь. Відійди.
Ти не сміеш її любити!

Бо ані ”безпартійність“, ані неприналежність до жодних організацій у минулому не дають кваліфікацій для очолення нової організації молоді в таку трудну хвилину. ”Непорочна чистота“ тих наших друзів у минулому не переконує нас у тому, що вони ”демократи з крові й кости“. Якщо б ними були, не стояли б остронь, а змагались би за свої ідеї чи то окремо, чи внутрі тоталітарних організацій, як багато інших. Отже ”непорочна чистота“ минулого — це козир імпотентів, чи, в країному випадку, особистих кар’єровичів. З порожнього не налити. Ця категорія нашої старшої молоді ОДУМ-у не поведе. Молодій молоді вона не зaimпонує. Всякий провід вимагає іншого типу людей: людей відданіх справі, відважних, активних, безкорисних, ентузіастів. І, самособою, людей думаючих. Такими здебільша є вихідці чи колишні активні прихильники комсомолу й молодечих прибудівок націоналістичних партій. Такими є й ті нечисленні друзі, які давно не поділяючи тоталітарного світогляду, в середині його визнавців робили все можливе для тріумфу демократичних ідей. Вони повинні очолити ОДУМ. Вони повинні його й повести Це — не якесь їхнє особливе право. Це їх обов’язок! Саме їм треба завдячити, що в обличчі великих зовнішніх і внутрішніх труднощів ОДУМ не розсипався (як багато пророкували), а росте.

Свого минулого їм не треба сороми-

тись. Його треба лише зревізувати, та й то не всім. При цьому годі говорити про якусь "синтезу" (демократія дуже любить синтези) між комунізмом і націоналізмом. Вона неможлива і непотрібна. І не тому, що поняття ці виключають одне одне, а тому, що тоталізм комуністичний плюс тоталізм "націоналістичний" дадуть у сумі обертоналізм і ніщо інше. Та ця небезпека сьогодні нам і не загрожує. Проповідь націонал-комунізму І. Майстренком і опанованою ним студентською лігою "Суспільного Гуманізму" (1946-48, у Німеччині) лише припізнала організацію української справді демократичної молоді. Жодної підтримки серед нас ця проповідь не знайшла. Загрожує нам інше: загрожує загальна негація не тільки ідеологічних, а й формально-організаційних принципів тоталітарних рухів.

Ми добре знаємо, що сила тоталітарних рухів якраз у тих формально-організаційних факторах, які відограють там рішальну роль. Тому, відкидаючи тоталітарні ідеології, ми одночасно повинні і мусимо розвивати їхні формально-організаційні осяги, які полонять маси й збільшують оперативність орга-

нізації. Звичайно, маємо на увазі не принцип "провідництва", бо той принцип змінений сьогодні на "виборний" у кожній тоталітарній організації. Маємо на увазі інші речі, про які тим, хто знає тоталітарні рухи, говорити не треба. При цьому, підкреслюємо два засадничі моменти: по-перше, висловлюючись проти проводу в ОДУМ-і "безпартійних" і „непорочно-чистих“ у минулому, маємо на увазі — і це ще раз підкреслюємо — виключно ту категорію молоді, якій сьогодні понад 25 років, яка давно закінчила своє шкільне навчання і якої обов'язком було включитись в українське організоване життя ще в Україні, без огляду на те, чи форми тодішнього нашого організованого життя були їй любі, чи ні.

До молоді, яка виростала і виростає вже в умовах еміграції і до інших організацій ще не мала змоги належати, таких претенсій не ставимо. ОДУМ є передусім організацією цієї молодої молоді і її першою школою громадсько-політичного життя. По-друге, закликаючи до негайній реактивізації тих друзів, які прийшли до ОДУМ з інших організацій і мають за собою тяжкі проби та вели-

Остання дорога кол. голови ВО УНРади І. П. Мазепи. Жалібний похід очолюють (зліва направо) І. П. Багряний, През. А. М. Лівицький, Д-р Ст. Баран, Інж. С. Довгаль та інші члени Президії ВО.

кий організаційний досвід, цілком не проповідуємо "боротьби за посади". Головний нерв організації може бути й поза формальним проводом. Не мусить, але може. Як ось в сучасному Пласті. Можна багато зробити для організації, не займаючи провідного становища. Звичайно, коли в щось віриться... Коли чомусь служиться... Врешті, коли йдеться про ОДУМ, — десятки важливих становищ у ньому не обсаджені й чекають на відповідних ентузіастів праці. Віримо, що дочекаються. Лише тоді наші аргументи з часів нашої "опозиції" в інших організаціях не будуть проти нас. Лише тоді ОДУМ стане таким, яким хоче бачити його молода українська молодь.

2. ПАРТИЙНІСТЬ І БЕЗПАРТИЙНІСТЬ

Слово — "безпартійний" стало модним і шанованим у нас не так давно. Колись було інакше. Колись навіть звичайний, осміяній літературою мішук чи обиватель мав свою партію і бодай раз у рік вилазив з своего міщенського закапелка, щоб віддати голос за партію, яка найкраще боронить його інтереси "миру й тишини". Героем сьогоднішнього дня став безпартійний Хлестаков. І мало того, що він, Хлестаков, "безпартійний". Він рішуче *протипартійний*, бо інакше героєм дня не став би. Може винні в цьому умови нашої емігрантської відірваності від світу й життя, а може й наші політичні партії. Може має трохи рації проф. Л. Шанковський, який пише, що "у нас партій майже немає, а є середовища: УНРади, УГВРади, Бандери, Мельника, Багряного, Доленка, Майстренка й "ім'же ність числа". Не політичними ідеологіями й соціально-економічними програмами різняться ці середовища між собою (багато з них не має ані ідеології, ані програм), а приналежністю до гурта людей, що пов'язані між собою традиціями, спільною працею, чи діяльністю в минулому, часом віроісповідними різницями, чи релігійним походженням, деколи особистими знайомствами, чи особистими симпатіями. Коня з ришунком тому, хто вкаже мені на різницю, наприклад, між УНДС і УНДО..." (Но-

ві Дні", квітень, 1952.)

І все ж таки наші політичні партії, чи пак середовища, є єдиною доступною нам *практичною* школою політичної освіти й виробленості.

Може поганою школою, але єдиною. І все ж таки рядові, але дійсні члени партій, орієнтуються багато краще в заплутаних зовнішньо й внутрішньо-політичних проблемах, як високоосвічені дипломовані балакуни. Чи це заклик до упартійнювання й розполітиковування одумівської молоді й одумівської організації? Зовсім ні! Ми цілком згідні з нашим великим мислителем М. Драгомановим, який про молодь, політичну освіту й діяльність писав: "Переважне поповнення рядів революціонерів людьми дуже молодими і такими, що не кінчили своєї освіти, неминуче надає політичному рухові характеру нестійкості в його теоретичній і практичній сторонах і позбавляє той політично-революційний рух належної сили та впливу на громадянство і, тому, якихось міцних успіхів. В той самий час у середині самого руху чисельна перевага молоді діє деморалізуючим чином на керівників руху, привчаючи їх мати діло з середовищем, надто податливим, коли вдаються до його почуття, й надто нетерпимим, коли протирічати його ідеям і надіям, продиктованим цим почуттям. Критична думка все більше виганяється з середовища, в якому її найбільш слід би очікувати і місце її починають займати ознаки релігійного сектанства, яке неминуче стремить скластися в свого роду церкву зі всіма її невигідними сторонами. З другого боку, передчасна загибель молодих політичних борців на протязі довгого часу приводить крайні до виснаження моральних сил, потрібних для її поступу політичного, соціального й культурного, — і в кінці всього породжує досить злу реакцію і в самої молоді. Через почасті вищеподані слабості, а особливо безрезультатність загибелі тієї частини молоді, яку гарячковість звела надто рано в політичну боротьбу, друга частина молоді також передчасно охолоджується, заражається повним скептицизмом і віддається грубогойстичним стремлінням. Всі ці й багато інших

подібних явищ досягають степені правдивого нещастья для країни взагалі, і для самого революційно-політичного руху зокрема, коли вони супроводжуються... проповіддю непотрібності вищої шкільної освіти для "революційної діяльності".... Золоті слова. Нещастя, яке спіткало нашу країну й український націоналістичний рух через надмірне використування ним шкільної молоді, ми оглядали власними очима, а частина з нас відчула на власних плечах. Тому хай молодь шкільного віку вчиться. Хай набирає професійного й політичного досвіду теоретично, не поспішаючи в політичні партії. Це непорушна істина, якої ОДУМ мусить триматися. Але ж в ОДУМ-і молодь не тільки шкільного віку. За статутом звичайними членами ОДУМ можуть бути молоді люди до 35 років життя, які давно закінчили шкільне навчання, які довгі роки працюють у своїй професії, ровесники яких серед інших націй займають високі партійні, дипломатичні, військові й адміністративні пости. Як бути з ними? Чи вистачає їм надпартійного (ніколи протипартійного!) ОДУМ-у? Та ж одним з основних завдань ОДУМ-у повинно бути плекання резерв, майбутніх кадрів для трьох основних українських демократичних партій. Та ж народ, який бойтися партій, який не цікавиться політичним життям, неминуче засуджений на диктатуру однієї партії, своєї чи чужої. Хіба ж ми цього хочемо?

Ні! То навіщо ж гра на „безпартійності“? Українські політичні партії погані? — Зробіть їх кращими! Українські партії безсильні? — Зробіть їх сильними! Українські партії шкідливі, малоідейні, їх забагато? Неправда! В українців менше політичних партій, ніж в інших, менших і державно більш вироблених народів. Українські партії склали і складають гетакомби жертв на вівшарі Вітчизни. Провідники українських партій (і зокрема демократичних, бідніших фінансово) працюють до перетоми, недойдаючи, недосипляючи ночей, плюючи кров'ю надірваних легенів. І таки мають успіхи. І немалі. І все це на те, щоб у подяку почути афоризм мудрого, бо „безпартійного“ про-

фесора (та й чи лише професора) про те, що в політично-громадському житті шукають успіхів тільки ті, що не зазнали успіху в житті приватному. А може це навпаки, пане професоре Державин?

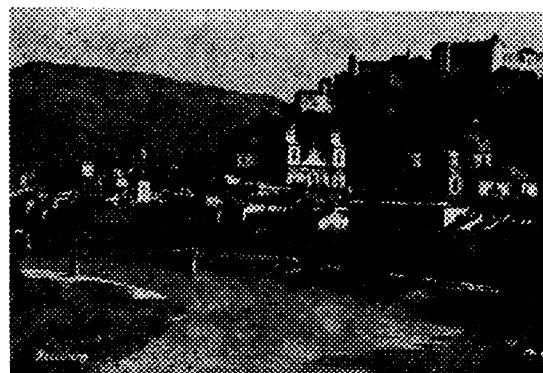
— Висновки? На нашу думку, культ безпартійного балакуна не може стати ідеалом молодої української людини, тим більше — одумівця. Старші члени ОДУМ, ті, що давно закінчили шкільну освіту й період духового формування, повинні, і то негайно, організувати при ОДУМ-і партійні фракції — націонал-демократичну, революційно-демократичну й соціал-демократичну. Тоді щойно можна буде говорити про надпартійність ОДУМ-у, бо буде підстава взагалі говорити про це. Цього вимагають й умови вільного світу, в якому живемо. Надпартійний ОДУМ не може стати членом ані соціалістичного, ані ліберального, ані християнсько-демократичного, ані будь-якого іншого світового союзу молоді. Але наша присутність і наша робота для визволення Батьківщини там конечна. Це можна робити тільки через окремі фракції при ОДУМ-і. Та й хіба тільки це? Пора передумати над тими справами нашим словесним патріотам, зокрема тим, хто все ж таки носить якісь політичні аспірації, а одночасно лякається слова — партія.

3. НЕБЕЗПЕЧНІ ІЛЮЗІЇ

Ніякої Америки ми не відкриваємо. Говоримо одверто те, що відчувають всі й ніхто не хоче сказати. Порушені нами питання є лише мізерною часткою тих проблем, які вимагають від одумівського проводу такої чи іншої, але негайної розв'язки. І ось, щоб не ламати собі голови, щоб не думати й не брати відповідальности за далекийдучі наслідки, де-то з одумівського проводу знайшов універсальний „лік“: консолідацію, централізацію молодечих організацій. Цю медицину постійно підносив нам "Бюлєтень ОДУМ“, натяки на неї маемо й у статті „За централізацію молодечих організацій“, що була поміщена в "Молодій Україні" ч. 3. Воно вигідно хватися за чужі спини, але як це назвати? Коли взяти до уваги, що ми в ОДУМ-і сконсолідували багато різнопородних де-

мократичних елементів, то стане ясним, що один дальший крок до централізації, означав би кінець ОДУМ-у, як окремої ідеологічно-організаційної наступальної сили.

Думати, що це сталось би не з ОДУМом, а з СУМ-ом, (інші організації з певних причин у рахубу не входять) — покищо рано, хоч з обох боків дехто так і думає. Тому велике спасибі Головній Управі СУМ-у в США, що на заличення наших централізаторів дала дотепну, але рішучу відсіч: "СУМ і ОДУМ можуть "консолідувати" забави, копаний м'яч, але поза тим майже нічого більше." Капітально сказано! На нашу думку, нам тяжко було б консолідувати й забави, та менше з тим. У нас з СУМ-ом зовсім різні погляди на двигуни суспільного розвитку людства, на державу, на кляси, на партії, на історію й культуру, на окремих наших і чужих чільних діячів. Капітулювати ради "миру й тишини" не захочемо ні ми, ні вони, а "сконсолідований" сваритись за кожний реферат, кожну імпрезу і кожну тезу, кому це потрібне? Ми ще не маємо наших поглядів на певні окремі прояви людського збірного життя. Ми їх шукаємо. Але зате ми знаємо погляди сучасного СУМ-у. Цього досить, щоб з ними не годитися ійти своїм окремим шляхом. Хто боїться ризику, хто воліє втоптані стежки, хто хоче повної "згоди в сімействі", хай не плаче; хай відстає. З усіх думок про консолідацію й централізацію молодечих організацій гідна уваги тільки одна: доцільність створення єдиної репрезентації українських молодечих організацій. Та хай ніхто не робить собі ілюзій. Та репрезентація ніколи не стане ні проводом, ані кузнею духового обличчя молоді, ні навіть координатором центром окремих молодечих організацій. Вона символізуватиме нашу єдність не в більшій мірі, як особа короля символізує єдність британського комонвелту. Така роль центральних репрезентацій молоді в усіх демократичних країнах, а ми ж живемо не на сонці, ані під сонцем сталінської конституції, щоб прагнути чогось іншого. Центральна репрезентація потрібна. Але скажімо собі одверто, що

Хведосій ЧИЧКА

ЗАЛЬЦБУРГ

О Зальцбургу! Найкращий з городів!
Ти—наче серце вічної Европи!
На честь своїх соборів і садів
Карбую я мої ямбічні стопи.
Тут легка піна білої ріки
І монхсбергу краса яснозелена
Вітали Цвайга, Моцарта і Клена —
Тих, що вестимуть людство крізь віки.
Тут ланцюгів гірських блакитні ґrona,
І даль рівнини ніжно-голуба,
І на чолі старезного горба
Величний замок—кам'яна корона.
Тут багряніоти буки восени
І тихо крапле золото каштанів...
В церквах—містична сутінь тишини,
В гельбрунськім парку — світливий спів
Фонтанів.

Та скарби всіх народів і епох
Це все лише дрібничка і дурничка,
Якщо згадати, що тут блукали вдвох
Свирид Ломачка і Хведосій Чичка!

вона не в силі розв'язати жодної з тих проблем, задля яких форсуємо "консолідацію". Одумівські проблеми може і мусить розв'язувати Центральний Комітет ОДУМ-у при активній підтримці більшості членства та прихильного до наших зусиль старшого громадянства. Тому не задивляйтесь на Схід з його централізованою державною машиною, яка розчавила наших батьків і малошо не розчавила нас. Зразків, гідних наслідування, там ні знайдемо. Але знайдемо їх на Заході, де десятки молодечих організацій працюють поруч, не знаючи слова — централізація, але й не знаючи поняття нечесної боротьби й відкидаючи насолоду рабства.

МОЛОДЬ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЇ

Зразу по закінченні війни, в роках 1946 -49, в Італії багато говорили про „проблему молоді”. Говорили, що сучасна італійська молодь належить до генерації, яку виростив фашизм з наміром ужити її в майбутній агресивній війні; говорили про потребу морального й соціального перевиховання цієї молоді. Влаштовувано конференції, де молоді люди мали нагоду зустрічатися з представниками старшої генерації для перегляду історії останніх 20 років і висвітлення її в новій інтерпретації. Але ці намагання провалилися, бо молодь хотіла дискутувати й очистити історію, а її вчителі бажали лише ствердити її накинути власні погляди в найнаївніший спосіб. У зв'язку з цим дехто почав дораджувати вжити сильних методів для підкорення цієї бунтарської генерації. Та цього не сталося й проблема молоді так і лишилась нерозв'язана.

Щоб зрозуміти сучасну молодь Італії, треба, можливо, звернутись поглядом у минуле, до її раннього дитинства. Покоління, якому сьогодні 20-30 років, було виховуване в дусі „сильних наставлень”. Воно в дитинстві не зазнало чару казок, а постійно вслушалося в свіжі ще спомини батьків, що говорили про смерть і гармати, про рукопашні бої і засідки. Та й перші пісні цього покоління були піснями, що їх співали батьки у фронтових окопах. Це видатний фактор у духовому формуванні цієї молоді. Пізніше фашизм надихав її своїм вогнем, замість іграшок дав їй сталевий кріс, навчив парадних маршів і, забравши цю молодь від батьків

Це ж факт, що у Франції, наприклад, існує аж чотири пластові організації, в Голландії аж шість лише католицьких молодечих організацій, у повоєнній Німеччині існує аж дев'ять координаційних централь, у склад яких не входять ще партійно-політичні організації молоді. Може це підтримає на дусі деяких наших друзів і заставить їх розбудувати свою молодечу організацію, щоб, як прийде час, ми готові були здійснити девіз м'ятежного сина України: „Не щадити ворога“, але ворога дійсного, не вигаданого.

та священиків, дав їй військових інструкторів. У неділі і свята уніформовані молоді люди маршували на масові здвиги. Вони гордо виструнчувалися на звук боєвої сурми тоді, коли старші спішили на звук церковного дзвона. Ця нова психологія вимагала нового міту, і такий міт був скоро знайдений: Рим.

Залишки римської імперії, музеїні реквізити, були обернені знову в топильник живої історії як універсальна спадщина. Молоді потрібні мрії й пориви амбіції, і їй дано військові академії, дипломатичні, політичні й колоніальні школи, атмосфера змагань до вибору найкращих і найсильніших.

Молодь сьогодні знає, що ті міти були фальшиві. День за днем, шляхом гіркого власного досвіду вона усвідомила, що фашизмові недоставало прецизної й глибокої бази. В цьому відношенні війна була найкращою лекцією для цього покоління... Й сьогодні ми бачимо цю молодь на вулицях Італії серед зірваних мостів і знищених будинків, бачимо молодих людей, мовчазних, шукаючих чогось певного, на що можна б опертись, когось, хто звернув би на них увагу в їхній несамовитій заплутаності...

Селянин став по боці тих, хто обіцяв йому землю, робітник став революційним, ліберальні середні класи задивлені в революцію також, філософи стверджують, що Бог, батьківщина й родина перестали існувати, що всі цінності й ідоли перевернуті. Вони заповняють журнали й часописи „маніфестами“ з пропозиціями реформ. Яке ж буде майбутнє? Молода генерація італійців не вміє дати відповіді на це питання. Вона тільки знає, що живемо в хвилину перемир'я, в період вичікування.

Цим молодим людям, до якої б класи вони б не належали бракує бази переконання й життєвої підготови. Вони відчувають природну потребу бути вплутаними в якусь авантюру. Їх культурний рівень низький. Вони відвідували школу в атмосфері війни, при скасованих іспитах, скорочених навчальних програмах і щоденних летунських алярмах... Їх стремління чисто практичного, економічного сенсу. Їх читання обмежене до ілюстрованих журналів, новинок зі спорту та іншого легковажного матеріялу... Єдиними

Ф. ВЕЛИКОХАТЬКО

ВІДВАЖНИЙ ДОСЛІДНИК

НАЙЦІКАВІША ЛЮДИНА СВІТУ

Наша молодь не достатньо обізнана з найцікавішою людиною світу, яка й тепер вважається за унікум серед культурного людства. Мова йде про Миколу Міклуху-Маклая, що знаний в науковому світі як вчений-дослідник природи, а особливо етнографії народів-ендеміків Малайського архіпелагу, Індонезії та Полінезії. Мужність і відвага Міклухи-Маклая гідна подиву й повинна стати взірцем, особливо для української молоді, бо Міклуха-Маклай був українцем, і все те, що він зробив протягом свого недовгого життя, повинно стати гордістю українського народу.

ОСВІТА Й ГІН ДО ПІЗНАННЯ НЕЗНАНОГО

Народився і зріс Микола Міклуха-Маклай на Чернігівщині. По закінченні гімназії в м. Чернігові він вступає до університету в Петербурзі на природничий факультет й закінчує його з золо-

інституціями, яким нарешті вдалося впрянгти частину цієї молодої енергії, є Католицька Акція з одного боку й комуністична партія з другого.. Ці інституції організовують для молоді екскурсії, літні табори, спортивні імпрези, культурні з'їзди й т.п...

Проте існує в Італії й інша категорія молоді, яка розправляє свої м'язи й стає незабаром хребтом італійського життя. Після довгого воєнного спантеличення ця молодь зревізуала свої позиції, відмовившись від усіх родів небезпачного ентузіазму. Після поразки ця молодь настільки ще сильна, що сама шукає напрям і стиль в житті.

Людина, яка в щось вірила, не може бути лише цифрою. Ця категорія італійської молоді все ще вірить в суцільність свого сумління... Вона багато читає. Решта Італії не читає, число книжок, видаваних в Італії, дуже низьке. Ця молодь все ще шукає фундаменту, який лежить під руїнами тої безпеки й довір'я, що так раптово під нею завалилися.

(За журналом „Молода Европа”)

тою медаллю. За близьку успіхи його залишають в університеті для підготовки для наукової діяльності і майбутньої професури. Через два роки Міклуху-Маклая за визначну успішність в науковій роботі відряджають закордон до найвидатніших вчених Європи. За час відрядження Міклуха-Маклай побував у лабораторіях видатних вчених Франції, а згодом потрапив до одного з найвидатніших зоологів кінця XIX століття, проф. Ернеста Гекеля, який працював тоді в університеті м. Єни в Німеччині.

З великим захопленням вивчає Міклуха-Маклай зразки фавн морів та океанів, що переховувались в музеї згаданого університету. Через деякий час він довідався від Е. Гекеля, що для остаточного вивчення прибережної фавни Чорвоного моря в музеї університету відсутні матеріали з усього арабського побережжя й особливо з району м. Мекки, бо араби, як релігійні фанатики-могометани, не допускають чужинців для збору матеріалів, особливо до їх священного міста Мекки.

МИКЛУХА-МАКЛАЙ ВИВЧАЄ АРАБІЮ ЯК НІХТО ПЕРЕД НИМ

Бажаючи довести свою наукову працю до кінця, а також дослідити й зібрати наукові матеріали в не обстеженому ще вченими Європи морі, Міклуха-Маклай з усією завзятістю вивчає арабську мову й удосконалює її так, що його мова нічим не відрізнялась від мови туземця-араба. До того ж Міклуха-Маклай був брюнет, виглядом схожий на араба, він цілком уподоблювався до них. Опанувавши мову, Міклуха йде до Арабії й висаджується в одному з доступних для європейців портів Арабського півострова й, ризикуючи життям, одинаком, переодягнений в арабське вбрання, мандрує по побережжі, де вивчає й збирає необхідні матеріали з фавни й фльори Чорвоного моря. Міклуха-Маклай вперше подав опис арабського побережжя Чорвоного моря. Переїзнюючи серед араб-

ського населення, Миклуха-Маклай помітив, що культура, побут та економіка цього народу мало відомі для європейців. Він захоплюється етнографією, й самотнім мандрує по Арабії. Відвага, а особливо любов до пізнання невідомого спонукає Миклуху-Маклай відвідати найтаємніші закутки Арабії й заходити навіть у магометанські храми, куди чужинцям забороняється входити під загрозою смертної кари. Наслідком відважної подорожі Миклуха-Маклай видає свої твори з фавни й етнографії Арабії, що ставить його в ряди визначних мандрівників-дослідників.

ПОДОРОЖ ДО ГВІНЕЇ

Але Миклуха-Маклай не обмежується подорожню до Арабії. Його цікавлять зовсім невідомі праліси, невідомі люди, що живуть у тих пралісах на островах Малайського архіпелагу. В скорому часі на одному військовому кораблі, що відходив з Петербургу до Порт-Артура, Миклуха-Маклай їде на острів Нова Гвінея. По дорозі він бере собі за служника одного папуаса й весною в дев'яностих роках висаджується на східному березі Нової Гвінеї, в невеликій затоці, що й дотепер має назву Миклухи-Маклай. В цій місцевості ще й до теперішнього часу живуть тільки туземці — первісні племена. Матроси військового корабля допомогли йому побудувати невеличку метеорологічну станцію, після чого залишили його самого на острові.

ДИВНІ ПРИГОДИ МИКЛУХИ-МАКЛАЯ НА ГВІНЕЇ

Ще в день висадки на берег туземці — напівдикі люди зі списами в руках зорили, що робиться на березі, але боялись близько підходити, бо це для них було зовсім незвичайне явище. Як тільки військове судно від'їхало, туземці поспілішли й, добре озброївшись, наблизились до хатини, але все ж таки зупинились у декількох кроках і з цікавістю розглядали білу людину, що вешталася коло хатини. Миклуха-Маклай вдавав з себе зовсім спокійну людину, не звертав на них ніякої уваги, хоч був добре свідомий того, що кожної хвилини гвінейські дикиуни могли його забити. Так само він їх не залякував пострілами з рушни-

ці, хоч у нього їх було декілька, щоб цим самим не втратити в них довір'я. Через декілька годин дикиуни відійшли, але варта стежила за ним. Такий стан тривав цілий тиждень. Миклуха-Маклай помічав тільки, що за ним увесь час з кущів навколошнього лісу пильно стежить озброєна варта. Маса тубільців більше не підходила до його хатки. Нарешті Миклуха-Маклай помітив відносне заспокоєння туземців і відважився сам піти до села, що було розташоване на віддалі 200-300 метрів. Стежка до села проходила через ліс, а село туземців містилося на лісовій галечині. Як тільки Миклуха-Маклай вийшов з лісу на галечину, в селі зчинився страшений переполох, який бував у них тільки під час озброєного нападу інших племен, що населяють остров: жінки й діти з криком почали тікати від своїх хат у безпечене й захищене місце, а чоловіки вхопили зброю і збіглися в бойову колону, що стала проти Миклухи-Маклай. Стан був критичний навіть для самого Миклухи-Маклай, але він переміг себе й повільно ходою наблизився до туземного війська, вдаючи, що зовсім не розуміє їх метушні. Коли ж він наблизився до них на кілька кроків, з колони вискочив один вояк і замахнувся на нього списом, але зупинив його коло самого носа Миклухи-Маклай. Миклуха-Маклай стояв тихо, покірно, ніби й справді ніщо не загрожує його життю. Така поведінка здивувала туземців-дикунів. З війовничого настрою колона вояків переходить до зацікавлення цією незвичайною для них людиною, яка зовсім від них не борониться, а навпаки, всякими рухами подає ознаки миролюбства, ввічливості й дружби. Туземці обступили його, хоч все ще виявляли ознаки недовір'я. Щоб викликати в них добре ставлення до себе, Миклуха-Маклай почав роздавати їм дрібні металеві блискучі речі: обручки, дукачі, чайні ложечки. Обділивши їх різними "цяцьками", Миклуха-Маклай повернувся до своєї хатки. Як він помітив, туземці стежили за ним, аж поки він не ввійшов у свою хатку. Не дивлячись на те, що Миклуха-Маклай щедро обділив їх дарунками, туземці все ж таки ставились до нього підо-

зріло, що ні один з них не проводив його до хатки.

Проходили дні за днями. Миклуха-Маклай все частіше ходив до села туземців, які щораз ставали до нього привітливіші й приязніші. Через декілька тижнів він уже мав друзів, які приходили до його хатки. Користуючись приязним ставленням, Миклуха-Маклай почав вивчати їх мову, побут, звичаї, ритуали тощо. Маючи виняткові здібності, Миклуха-Маклай скоро вивчив їх мову (він зновував більшість європейських мов і арабську), а це дало йому змогу ввійти в довір'я туземців і навіть здобути приязнє ставлення до себе. В скорому часі появлення Миклухи-Маклая в селі викликало загальну радість туземців: до нього збіглися діти, дорослі чоловіки й жінки, яких він завжди щедро обдаровував різними "ціяцьками".

Але один випадок поставив Миклуху-Маклая в інше становище, бо до нього туземці ставились уже з повагою, як ніби до якогось свого божества.

Річ у тому, що запаси його дарунків дуже зменшились, а тому він винайшов другий спосіб задовольнити потребу прикрас туземців. Одного дня він пішов з великою групою туземців на полювання з рушницею. Побачивши на високому дереві птаха, що мав забарвлене в різні кольори пір'я, яким так любили туземці прикрашатися, він запитав їх, чи бажають вони мати пір'я з того птаха. Туземці дуже зраділи, але виказали сумнів, чи його можна спіймати на такому високому дереві. Миклуха-Маклай, побоїцявшися їм птаха, вистрілив з рушниці, і птах упав на землю. Оглянувшись назад, він побачив, що всі туземці від згуку пострілу перелякалися і попадали на землю. Миклуха-Маклай лагідно звернувся до них і передав забитого птаха, якому вони були дуже раді. Від цього часу туземці ставились до Миклухи-Маклая не тільки з любов'ю, а й з повагою, бо пов'язували постріл рушниці з громом, якого дуже боялися.

МИКЛУХА-МАКЛАЙ ДОСЯГАЄ СВОЄІ МЕТИ

Так прожив Миклуха-Маклай з туземцями понад два роки. За певний час

він написав граматику їх мови, записав численні розмови, поговірки, обрядові пісні, зібраав колекції речей домашнього вжитку, одягу; зібраав колекції фавни та фльори з усіх околиць свого осідку, бо він часто з туземцями влаштовував екскурсії в далекі околиці; вперше подав відомості з метеорології краю, що й до цього часу є єдиною для місцевості. Крім того, Миклуха-Маклай виїжджав на сусідні острови й там вивчав етнографію інших племен та збирав колекції речей. Нарешті, він проводив антропологічні дослідження над туземцями, які й лягли в основу сучасної антропології народів Малайського архіпелагу. З усього зібраного матеріалу в Ленінграді упорядковано в етнографічному музеї Академії Наук відділ народів Малайського архіпелагу, який носить назву — "Музей Миклухи-Маклая".

Перебуваючи на островах тропічної смуги протягом майже трьох років, Миклуха-Маклай уже в перший рік свого перебування захворів на тропічну малярію. Поки в нього були ліки, він почував себе добре, але згодом ліків не стало. Й він дуже виснажив своє здоров'я. З острова від'їхав слабим, а повернувшись до рідного краю скоро й помер (1888 р.)

В особі Миклухи-Маклая ми бачимо людину незвичайної відваги, що віддала своє життя за ідею пізнання невідомого. Миклуха-Маклай назавжди залишиться як найвідданіший, найвидатніший і найталановитіший дослідник природи й етнографії, якого не залякали ніякі труднощі дослідчої роботи, ніякий страх, навіть за своє власне життя! Нехай буде Миклуха-Маклай взірцем мужнього й відважного науковця для нашої української молоді!

...як для партійної вигоди дозволяти всякому гуляти квачем по людських пиках, а товаришам обмазаного позволяти ціluватись з мазуном, тоді до дідька йде всяка громадськість, всяка людськість, — треба справді геройв, щоб згодились робити громадське діло при таких умовах.

М. Драгоманов

„ГОЛОС КАНАДИ“ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Текст промови посла Івана Дікура до України через „Голос Канади” з нагоди відкриття Українських Авдицій при Міжнародній Обслузі Канадської Радіодавчої Корпорації (СВС), 1.7.52 р.

Це говорить з Канади до українського народу на Україні Іван Дікур. Мені, як депутатові українського роду до парламенту Канади, припала честь передати глибокий та сердечний привіт від вільної Канади до наших братів в Україні. Говорю до Вас з нагоди події історичного значення. Сьогодні уряд Канади відкриває український відділ при радіостанції „Голос Канади” в Монреалі. Віднині, через „Голос Канади”, Ви будете постійно чути, як суспільство цього демократичного та вільного краю ставиться до Вашої долі під гнітом Москви й Політбюро.

В Канаді тепер живе коло півміліона канадських громадян українського роду. Багато з них прибули сюди в наслідок культурних і політичних утисків та економічного визиску з боку імперіялістичної, колись царської, а тепер большевицької Росії.

Ми, українці Канади, ніколи не забуваємо про Вас, наших братів і сестер — на рідних землях наших предків.

Маючи повну політичну та особисту волю, ми болімо Вашою неволею. Ми свято переконані, що прийде час, коли і в Україні запанує свобода, яку ми знайшли в Канаді.

При цьому хочу запевнити Вас, що не тільки українці Канади, але ціле суспільство Канади пильно цікавиться Вашою долею.

Всі намагання імперіялістичної Росії, царської чи большевицької, трактувати українську справу як внутрішню проблему Росії не вдалися.

Світ знає, що змаганням і жертвам українського народу було виборено Українську Самостійну Соборну Державу 1917-1920 року!

Світ знає, що змаганням і жертвами ну культуру та державність згинули академік Єфремов та його група вчених, а також історик Грушевський, Хвильовий, Скрипник і тисячі провідних українсь-

ких людей та міліони селян і робітників!

Світ знає, що Україна жорстоко уярмлена, але й знає, що вона бореться за волю і що вона має людське, законне та Боже право на повну свободу.

Ви мусите знати, що вільний світ поза муррами московсько-большевицької тюрми народів знає і співчуває Вашій тяжкій неволі та визнає слушність Вашої боротьби.

А ми з Канади від себе кажемо словами Тараса Шевченка:

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!"

Припустімо, обставини складуться так, що ми завтра повернемось у визволену Україну. І в нас спитають звіт: що ви робили? Що ви приносите?

...Пора нам усвідомити: ми на еміграції. В нашій діяльності має значення і позитивну вартість тільки те, що буде корисним для нашого народу... Емігрантщина — їйому не цікава. Він не буде читати наших газетних полемік. Він спитає у нас звіту прямого й неухильного: де ваші духові вартості?

І неваже ми будемо змушені понурити голови й промовчати?

Ю. Шерех

Коли я з чим полемізую, так це з лінівим на думку та буйним на слова шарлатанством та з крутійством, котрі хотять узяти монополію українолюбства.

М. Драгоманов

До уваги читачів:

У з'вязку зі зменшеним об'ємом цього числа журналу, закінчення статті д-р М. Стакова „Традиції демократичного руху української молоді”, „Куток молодих авторів” та інші матеріали, будуть поміщені в черговому числі; Авторів і читачів просимо вибачити, що не всі матеріали можемо своєчасно друкувати.

Редакція

М. БИТИНСЬКИЙ

УЖИВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНОГО ПРАПОРА

Державний прапор після Державного герба і Державної печаті є третьою з черги найвищою державною інсигнією (знакою), що символізує собою гідність, право, владу і власність держави чи народу, що їх уживає. Найновішою, найвиразнішою державною інсигнією є Державний герб, як досконалій назорний рисунково-кольоровий знак. Там, де не вживается Державного герба, заступає його Державна печать, що відбиває лише один обрис герба. А там,де незручно вживати ні герба, ні печаті — прикладом, у широкому, далекому просторі, де обрис герба чи печаті губився б — віддавна між всіма людьми увійшло в звичку вживати прапора, що здебільшого відбиває тільки барви герба (якщо прапор гербовий). *)

Державний прапор України жовто-блакитний, гербовий, ц.т., барвами своїми він повторює барви українського Державного герба — золотий (жовтий) тризуб на блакитному полі щита. Прапор наш, як найвища емблема, має право нарівні з Державним гербом на найвищу честь і пошану. Це гонорове право державних інсигній оберігається в багатьох народів навіть спеціальними законами, які охороняють їх найвищі емблеми від зневаги й пониження, а віддавання їм належної пошани регулюють рядом приписів і практичних порад щодо точного, відповідного в різних випадках способу вживання тих державних знаків. У нас, на жаль, такого закону ще не видано. Але й поза тим через загальне масове занедбання геральдичної, а навіть вселюдської знаково-символічної культури, через абсолютне незнання її, грубу ігнорацію, в нас помічаються неправильні маніпуляції з Державними прапорами, переважно під час прилюдних імпрез, які, хоч і несвідомо, все ж доводять до прикрих порушень гонорових прав інсигній і їх зневаги. Щоб не допускати виявлення зневаги

чи непошани до наших державних інсигній, треба стисло додержуватись бодай тих, прийнятих у всьому культурному світі правил, які можна звести до наступних:

1. Державний прапор України ні перед ким не опускається вниз. Не можна ним салютувати. Не можна схиляти його перед якоюсь особою чи предметом. Подібного роду салют віддається лише військовими знаменами, краєвими прапорами і корогвами та прапорами інституцій, установ і організацій.

2. Державний прапор при вивішенні серед інших прапорів, корогв, стягів і т.п. знаків має займати найпочесніше місце. Він вивішується або найвище, або попереду інших прапорів, займає правий геральдичний бік (лівий від глядача).

В чужих країнах, де перебуває українська еміграція, державно-національний прапор вивішується або виставляється не сам, а поруч з державним прапором тієї країни, при чому той чужий прапор має першість перед нами, ц.т. займає перше місце — найвище вгорі, або поряд — з правого боку (вліво від глядача).

3. На прилюдних зібраннях у помешканнях Державний прапор уміщується на естраді (подіумі) з правого боку від промовця; коли ж прапор виставляється з боку авдиторії, то займає правий бік фронтом до естради.

4. В процесіях Державний прапор треба нести попереду всіх інших прапорів або вправо від них.

5. Прапор виставляється скрізь лише на держаку.

6. Поза помешканням Державний прапор і стяг підносяться рано приході сонця і спускаються при заході.

7. Не можна виставляти брудного або ушкодженого прапора. Якщо він забруднився, зносився чи подерся, його треба спалити.

8. Треба схороняти прапор у обгорт-

ці, щоб він не брудився і не псувався.

9. Не можна вивішувати прапора у переверненому вигляді: верхом униз. Символічно це означає сигнал якоїсь великої біди, нещастя, катастрофи.

10. Не можна допускати, щоб державний прапор при вивішуванні торкався землі, долівки або волочився по воді.

11. При несенні прапора не дозволяється держати його скісно або поземо; держак має бути прямовісним.

12. Не можна уміщувати будь-який предмет, емблему чи щось подібне на полотнище Державного прапора або над ним.

13. Не дозволено на полотнище Державного прапора нашивати (малювати) чи чіпляти будь-яких літер, монограм, написів, цифр, гербів (особливо самих гербових фігур без щитів) та всяких інших знаків.

14. Не прийнято Державний прапор, стяг, бандеру, прапорець і значок прикрашувати бахромою і китицями.

15. Державний прапор ніколи й ніде не можна вживати в характері будь-яких прикрас чи декорацій. Не можна Державним прапором прикрашувати сцену, подіум, стелю чи стіни, вікна, двері, кімнати або столи, трибуни, завішувати його на рами портретів, образів тощо. Замість прапора, стягу та інших його відмін можна вживати в цілях прикраси і декорацій лише кокарди, стрічки, гірлянди та матерії в барвах Державного прапора, і то лише у випадках державних чи національних свят, при державних офіційних урочистостях тощо.

16. Державного прапора ні для яких цілей не дозволяється вживати приватним особам. Зокрема не можна прикрашувати ним середину помешкань або верх дому, повозу, авта, вагонів на залізницях, кораблів і човнів на воді.

17. Не дозволяється вживати барви Державного прапора як прикрасу будь-якого приватного предмету або частину одягу, спортивої чи іншої уніформи тощо.

18. Державного прапора не можна вживати на рекламах, оголошеннях, грамотах, заставках і т.п. приватних друках і писаннях.

19. При вивішуванні треба міцно прикріплювати держак прапора (чи щогли стягу), щоб він не хитався й не відривався.

20. Назовні прапор, стяг чи бандера, опущені на півдержака (півшогли) символічно означають жалобу. При піднесенні стягу на півжердки треба спочатку підтягти його до верха жердки, а потім поволі опустити на половину.

21. В жалібних процесіях Державний прапор несеТЬ згорнений, покритий чорним крепом.

22. У помешканнях, де не можна вживати стягу або бандери при жалібних церемоніях, уживається Державного прапора напіврозгорненого або покритого чорною креповою нагорткою.

*) Прапором у геральдиці звуться полотнище (розміром звичайно у пропорції 2:3), прикріпле на наглухо до сторчового держака. Прапор має різні відміни, залежно від форми полотнища і від способу прикріплення чи вивішування. З тих відмін найбільш знані й уживані такі:

а) **Стяг**— полотнище завішується (підноситься і спускається) шнурком на сторчову жердку, щоглу і т. п.

б) **Бандера**— довге полотнище, прикріле на поперечці, яка завішується на сторчовому держаку або довге полотнище, опущене з вікна, балькону тощо.

в) **Прапорець**— подоба прапора: маленьке полотнище на короткому держаку для ношення в руках. Прапорець звичайно має на вільному (неприкріплениму) кінці полотнища клиновий виріз.

г) **Значок**— мале полотнище трикутної або клинової форми різним способом завішено.

д) **Окремо корогва**: полотнище, здебільшого різних вільних барв, прикріле не цвяшками (як прапор) або кільцями, шнурками, стрічками до сторчового держака з уміщеними на його площині емблемами, гербами, образами, написами і т.п.

Мистецтво—це спроба знайти в формах, кольорах, світлинах і фактах життя те, що в тому всьому основне—правду їх існування. **Джозеф Конрад**

,Правда жорстока, але її можна любити. Вона визволяє того, хто її полюбив.

Джордж Сантаяна

З'їзд ОДУМ:

Володимир ДУБНЯК

Другий з'їзд ОДУМ-у в США

Два дні, в суботу і неділю 7-8 червня, відбувався З'їзд ОДУМ-у в США, на цей раз уже у власній одумівській домівці в Нью-Йорку.

Минуло понад два роки існування ОДУМ-у, як нової організації молоді, організації, що стала широко відома серед громадянства, розрослася не тільки в Америці, але й в інших країнах.

За цей час створені і активно розростаються незалежні організації ОДУМ-у в Канаді і Англії, створено ряд гуртків ініціаторів та прихильників ОДУМ-у в інших країнах.

Роки існування ОДУМ-у були повні власного досвіду, повні успіхів нашої молоді в науці, в особистому влаштуванні кожного на новому місці поселення, в здобутті професійного вишколу, в нашій спільній громадській праці.

Однак, помимо успіхів, було й чимало недоліків, чимало помилок, або просто недомагань, бо там, де щось робиться, там і помиляються.

Найголовнішим завданням З'їзду було переглянути пройдений ОДУМ-ом шлях, обговорити пророблену працю та намітити завдання і шлях у дальшу дорогу.

З'їзд заслухав звіти Головних Керівних органів ОДУМ-у, оцінив їхню працю та обрав нові.

УЧАСНИКИ З'ЇЗДУ ТА КОМІСІЇ

На З'їзд прибуло понад 50 делегатів від місцевих філій ОДУМ-у, зокрема з Чікаго (голова філії Павло Коновал), Клівленду, шт. Огайо (голова філії В. Пономаренко), Сиракюзи (гол. філії Борис П.) Філадельфії (гол. Басюк В.), Ньюарку (гол. Матула Петро), Трентону

(голова Кириченко Ол.), Пасейку (голова Хоролець І.) та з інших далеких і близчих міст.

Для керівництва З'їздом була обрана Президія в такому складі: Володимир Борищполець — голова Президії, Павло Коновал — заступник, Василь Пономаренко — заступник та Леся Нечипорук з Нью-Йорку, і Ольга Діберт з штату Небраска, як секретарі.

Комісії були обрані в такому складі: Мандатна: Микола Микитенко, Тимофій Ткачук, Микола Діденко.

Виборча: Юрій Мартинюк (з штату Алябама), Микола Дзябенко (Нью-Йорк), Галина Сивак (Клівленд), Ніна Ганін (Філадельфія), Борис Гандзюк (Сиракюзи).

Резолюційна: Володимир Дубняк (Нью-Йорк), Л. Русанівська (Філадельфія), П. Величко (Пасейк), П. Матула (Ньюарк), Герєць В. (Ютіка).

Комісії активно працювали протягом двох днів З'їзду. Було одержано десятки привітів як від українських, так і від чужинецьких організацій молоді та визначних громадсько-політичних діячів, а зокрема привіт від чужинецької студентської молоді американських університетів об'єднаної в т. зв. International Relation Club.

Програмовою доповіддю на З'їзді була доповідь В. Дубняка на тему: "Становище української молоді в СССР та наші завдання на еміграції."

В доповіді подано цілий ряд фактів і прикладів з життя української молоді під советами після останньої війни, зокрема детальніше було висвітлено найновіші твори підсоветських українських

письменників, в яких показана підсвітська молодь. "Жива вода" Юрія Яновського — універсальний твір про післявоєнну Україну, „Тroe в сірих шинелях“ О. Добровольського, про харківських студентів, "Поїзд іде в Дніпропетровськ" та ряд інших дають багато матеріалів для того, щоб уявити і зрозуміти українські повоєнні проблеми.

В дискусії по доповіді виступили пп. В. Пономаренко, проф. Завітневич, В. Новицький, І. Дубинець, проф. Лисогір, проф. Паливода, П. Коновал, Мигаль ІІ, та інші.

Очевидно, на З'їзді було немало критики, відмічалося всі ті недотягнення, що були в роботі, занедбаність обов'язків, малу іноді оперативність в керівництві, а зокрема відсутність до цього часу пробоєвого, рішучого єдиного центру. Було вказано на брак дисципліни в рядах організації, що надто відчувається в ході всієї праці.

Проте навіть ці недоробленості, які завжди і скрізь неминучі в початковій стадії організації, бліднуть перед тією величезною працею, яку зробив ОДУМ у США.

За цей час було видано 17 чисел „Бюлетня ОДУМ“, що за відсутністю ще друкованого органу був своєріднім одумівським журналом і здобув повагу, як серед молоді, так і серед старшого громадянства, а особливо був об'єднуючим чинником серед філій і усього членства. Майже в кожному числі "Бюлєтня ОДУМ" писали наші заслужені громадсько-політичні діячі, письменники, мистці, як Йосип Гірняк, Юр. Дивнич, В. Гришко, проф. Шлимкевич, проф. Паливода, Докія Гуменна, Григорій Китастий та інші.

„Бюлєтень ОДУМ“ мав своїх одумівських кореспондентів, репортажі яких перечитувано з великим зацікавленням, як напр. Юрія Кияна з Кореї, Юрія Мартинюка з Алябами, Івана Сренка з Норт Каролайні, Люби Худяк з шт. Юта та ряд інших.

Одумівські делегації нераз виступали на з'їздах американської та чужинецької молоді, а наші одумівські студенти

виступали навіть з політичними доповідями перед визначними американськими громадсько-політичними діячами, (напр., в шт. Конектикат).

На наш погляд, Другий З'їзд ОДУМ-у має велику заслугу в тому, що обрав нову Головну Управу та інші керівні органи з тих, хто проявив свою жертвею, ініціативність, творчість на нашому одумівському полі.

До таких належать: Юрій Мартинюк — теперішній пресовий референт, Петро Величко — теперішній фінансовий референт, Петро Матула — теперішній організаційний референт, Микола Микитенко — теперішній господарський референт, Леся Нечипорук — теперішня секретарка Головної Управи ОДУМ-у, Володимир Боришполець — культурносв. референт та інші. Це ті, які до цього часу працювали по окремих філіях ОДУМ, і на цій, так би мовити низовій роботі, показали найкращі наслідки.

Тепер лише одно завдання: розподіл праці, і правильне керівництво нею. Надімось, що на цьому організаційний період закінчиться і ОДУМ перейде до активної, конструктивно-творчої діяльності.

Існує ще одна небезпека. Наше емігрантське життя поділене на різні групки, партії, товариства і об'єднання, між якими часто панує дух неприязні, взаємоборювання, нетolerанції. Часто молодечі організації стають мимоволі, жертвами такої атмосфери, бо збагато знаходиться "опікунів", різних партійних діячів.

Молодечі організація повинна бути наповнена духом науки, пізнання істини, в ній повинна панувати атмосфера росту молодої, нової людини. Колись Микола Зеров — визначний літератор і проф. Київського університету кликав молодь до джерел, до скарбів науки, бо, як казав, Україні потрібний новий тип діяча інтелектуально розвиненого, культурного, всебічно освіченого. Кілька днів тому наш заслужений проф. Шлимкевич писав нашим одумівським друзям:

"Хотілося б вчитати справді глибшу суть: пробудження і виз-

волення щирої української молодини, засипаної політичною фразою і агіткою."

Ми не думаемо тікати від політики, не кличемо молодь тікати від партій. Навпаки, думаю, що наші одумівські колеги-студенти, що студіюють в американських університетах, створять дискусійний гурток чи клуб і по науковому, в спокійній атмосфері дадуть можливість ознайомитись не з однією партійною програмою, доктриною, чи теорією.

І в таких дискусіях не одному партійному дядькові допоможемо зняти партійні окуляри і подивитись власним очима на світ та задуматися над тим, що українська визвольна політика і боротьба потребує не десятки роздріблених і розсварених партій, а солідно побудованих і по науковому обґрунтованих організацій. Потрібно не крикунів пустопорожніх фраз і агіток, а солідно вишколених кадрів. Створенням Педагогичної Ради ОДУМ нав'яже тісний контакт з нашим заслуженим старшим громадянством.

Одумівська молодь береться до праці, до науки. І коли дивишся на наші ряди, коли дивишся на працю кожного зокрема і всіх спільну, то неначе слухаш марш завтрашнього дня.

Який великий досвід, скільки пережитого в цієї молоді. А все таки пережили, і знову зійшлися, щоб разом іти вперед, до того, що зветься — Вільна Україна. Бо як казав поет:

*Ми є, були, і будем ми,
Й Вітчизна наша з нами.*

ГПРада ОДУМ-у КАНАДИ ПРИСТУ ПИЛА ДО ПРАЦІ

11 травня ц.р. відбулося перше спільне засідання Головної Управи й Головної Педагогичної Ради ОДУМ-у Канади. На засіданні вирішено ряд важливих проблем виховного характеру, що з ними зустрівся ОДУМ на шляху свого постійного розросту. Головна Педагогічна Рада діятиме в тісному порозумінні з філіальними Радами, як дорадчий чинник керівних органів ОДУМ. На цьому засіданні вибрано також Президію Го-

ловної Педагогічної Ради й рішено кооптувати до складу Ради нових членів, фахівців різних ділянок, важливих для всебічного виховання молоді. До Президії Головної Педагогічної Ради ОДУМ-у Канади ввійшли: проф. Іван Сандул—голова, п. Григорій Мазурик—заступник голови й інж. Олександер Охрим—секретар.

ОДУМ У ТОРОНТО

З діяльності Філії ОДУМ-у в Торонто за останній час слід відзначити зокрема участь одумівців у протикомуністичній акції під час т. зв. „Всеканадійського Конгресу за Мир”, участь у протикомуністичному вічі з приводу роковин голоду в Україні та вклад в організацію Українського Демократичного Комітету для відзначення пам'яті Головного Отамана Військ УНР С. В. Петлюри. 15. червня ц. р. відбулися піврічні загальні збори членів торонтської філії ОДУМ, на яких доповнено склад Управи Філії й прийнято плян праці на літній сезон. Слід побажати, щоб торонтська Філія ОДУМ-у активніше працювала з Головною Управою, ніж це помічалося протягом останніх місяців. За таку співирацю промовляє і якісний стан Філії ОДУМ в Торонто.

ОДУМ У МОНТРЕАЛІ

10 травня ц.р. відбулися загальні збори членів Філії ОДУМ у Монреалі, на яких перевибрано Управу Філії й накреслено плян праці на майбутнє. В склад Управи ввійшли: А. Канарейський—голова, Ф. Федоренко, Н. Латиш, Я. Молот і Ф. Даценко—члени. Не дивлячись на досить несприятливі умови праці цієї нашої Філії (брак власної постійної домівки та досить недружню зустріч появі ОДУМ-у деякими „старими” нашими організаціями в Монреалі), вона зростає й розвивається. На зборах було прийнято в ряди ОДУМ-у нових 5 членів. 31-го травня ц.р. відбулися чергові збори Філії ОДУМ-у в приміщенні Української Православної Громади, на яких проф. А. Степовий прочитав доповідь на тему „Молодь в Україні й на еміграції”. Покликано також Педагогічну Раду, в склад якої ввійшли: проф. А. Степовий, о. П. Архангельський, інж. В. Поліщук, інж. Ю. Примак, учитель О. Сурмач, учитель

В. Радченко, художник Гліб Радченко, д-р І. Чернишов.

Бажаємо нашим друзям у Монреалі витривалості в переборенні всіх труднощів.

ОДУМ У КЛІВЛЕНДІ

В неділю 18 травня 1952 р. відбулися загальні збори членів Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) в м. Клівленд. Метою зборів було— гідно вшанувати пам'ять нашого великого державного мужа, громадсько-політичного діяча, невтомного борця за визволення батьківщини бл. п. Проф. Др. Ісаака Прохоровича Мазепи. Голова місцевої Філії ОДУМ Василь Пономаренко розповів присутнім про життєвий шлях небіжчика, його творчість, його колosalну роботу, яку він зробив в українському політичному житті, перебуваючи в Україні в час Визвольних змагань 1917-21 рр., на еміграції в Чехії і останньо в Німеччині.

Розповів про виступи на жалібному засіданні представників УНРади—Івана Багряного, Др. Ст. Барана, інж. С. Довголя. Розповів про ті численні співчуття з приводу смерти І. П. Мазепи, які були прислані на руки Президента УНР А. М. Лівицького та Президії УНРади. Ці співчуття були надіслані не лише від численних українських організацій та установ, але й від багатьох чужонаціональних екзильних урядів та комітетів і свідчили про те, що Ісаак Прохорович Мазепа був великою людиною, великим патріотом своєї батьківщини, одним з перших будівничих Української Держави.

Після вшанування І. П. Мазепи одумівські збори приступили до своїх організаційних питань, що були на порядку денного. Зокрема говорилося про II-ий з'їзд ОДУМ-у в Нью Йорку та про зустріч Голови Представництва УНРади в Америці Др. С. Витвицького, який прибуде на Велике Українське Віче в Клівленд і виголосить доповідь на тему: „Українська Національна Рада та боротьба за державність”. Решта питань були чисто одумівського характеру.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ЛИСТ ПРЕЗИДЕНТА УНР.

Хвальна Редакціе!

Прошу прийняти мою щиру подяку

за присилку Вашого цікавого Органу... Я перечитав його з увагою й хочу привітати Головну Управу ОДУМ-у з великим чином організації української демократичної молоді.

На світанку української національної революції, в кінці минулого віку, українська молодь того давнього часу створила свої патріотичні демократичні організації під назвою студентських громад, що існували по всіх вищих школах колишньої Росії. Ту демократичну молодь духовно очолювала наша геніяльна поетеса Леся Українка. З тих громад постала Революційна Українська Партия (РУП), що була популярною серед молоді не тільки студентської, а й селянської та робітничої, і пізніше брала чинну участь у революції 1905 року. Провідні члени РУП під час реакції 1906-1916 рр. були або репресовані, або викихи на чужину, щоб пізніше стати на чолі визвольної боротьби 1917-1921 рр. Ті наші побратими, що залишилися для боротьби в Україні, організували ще в кінці 1919 року „Братство Української Державності” (БУД), що було в постійному контакті з Урядом УНР і пізніше прийняло назив „Спілка Визволення України”... Майже всі члени СВУ були моїми давніми товаришами. Я знав особисто й батька молодого лицаря Б. Матушевського. Тому власне з таким зацікавленням я перечитав статтю в „Молодії Україні” про СВУ й бачу, що ОДУМ перейняв традицію колишньої української молоді й того СУМ-у, який разом з СВУ, приніс на вівтар батьківщини своє життя.

Знаю, що Ваша молода організація поширюється по всьому світі. Я певний, що свою впертою працею Ви об'єднаніте всю патріотичну українську молодь. Щиро бажаю Вам бути в недалекій будуччині співбудівничими Незалежної Соборної Української Держави.

Андрій Лівицький

МИ І ГОГОЛЬ

Наприкінці 1943 року довгий час велася полеміка про Гоголя поміж газетами „Львівські Вісті” та „Краківські Вісті”. Містилися статті про Гоголя, як українського змосковщеного письменника, що писав російською мовою і, навпаки, статті, що негативно оцінювали Гоголя, як ренегата, який відчурався свого наро-

ду й перейшов на службу до москвинів. Довготривала полеміка добре відома всім українським літераторам, а тому на ній не буду зупинятися.

Тоді ж таки, під враженням полеміки, я згадав один твір про Гоголя, що стосувався його біографії й творчості, але не міг пригадати прізвища автора і навіть видавництва, що цей твір видало. Ще більше цінний він тим, що його ніхто не читав, не тільки з учасників згаданої полеміки, а навіть сучасні наші фахівці, філологи й літератори, бо навіть „Наша Культура”, ч. 5. 1952 р., що очолена видатним сучасним філологом, умістила статтю про Гоголя, в якій ні одним словом не згадано про ту книжку, яку я читав ще в 1929 році.

Працював я тоді в Ніженському Інституті Народної Освіти, як тоді його називали. В багатоюцій бібліотеці Інституту була відведена одна кімната, що звалася „Кімната Гоголя”. В тій кімнаті переховувалися рукописи Гоголя й зібрано було багато літератури про нього: різні критичні статті, біографії Гоголя різних авторів і навіть переклади його творів на інші мови. Пригадую, що тоді я дуже зацікавився рукописом Гоголя „Тарас Бульба”. Перша сторінка рукопису, за винятком першого рядка: „А поворотись”... два рази перекреслювалась, на бічних полях дописувались окремі слова й речення. Наступні сторінки цього рукопису також багато разів правилися автором, а окремі місця іноді так „записані” та покреслені, що читати їх можна було з великими труднощами. Видно було, що автор багато працював і над мовою, і над стилем.. Переглядаючи літературу, я звернув увагу на одну брошуру, звичайного формату, в якій було всього навсього 40-60 сторінок друкованого тексту. З цієї книжечки я довідався, що Гоголь, за традиціями свого батька, перший твір написав українською мовою й хотів тоді ж таки надрукувати, але, не зважаючи на всі старання, надрукувати твір українською мовою йому не довелося. Тоді він його переклав на російську мову й твір незабаром вийшов друком. Назву цього твору теж не пам'ятаю. Наскільки пригадую, автор брошури твердив, що з одного боку друкувати твір українською мовою забороняла цензура, а з другого — видавництва не хотіли друкувати на забороненій тоді мові. Після такої невдачі Гоголь дальше писав лише

російською мовою. Там же згадувалося, що коли Гоголь писав „Вечори на хуторі біля Диканьки” й інші твори, то листувався з своєю матір'ю українською мовою. В своїх листах Гоголь просив матір подати ті або інші українські звичаї, зразки побуту тощо, які потім використовував у своїх творах. Мати також відповідала йому українською мовою. В цій же брошурі автор згадує тугу Гоголя за Україною, його прагнення переїхати до Києва, але протягом усього його життя ці мрії так і не збулися. Взагалі треба сказати, що автор брошури висвітлював Гоголя, як такого, що душою і всіма своїми помислами був український патріот; всі його твори українські змістом, а ті, що здаються, принаймні росіянам, за суть російські, насправді є цілковито українські, бо в них і природа і міста описаніться Гоголем не з Росії, а з України.

Останні висновки автора підтверджуються й новітніми дослідниками творів Гоголя. Професор Данилів — абітурієнт Ніженського Інституту — в своєму творі „Українські ремінісценії в творчості Гоголя”, 1940 рік, так і говорить, що майстерно описаний сад Плюшкіна, власне є сад його батька в селі Василівці, а повітове місто Ніжин, дорога з поперечними пальми — ніженська дорога з часів Гоголя і т.д. Коли я прочитав згаданий твір професора Даниліва, я зайшов у кімнату, в якій жив Гоголь в часи перебування в Ніжині (на II пов.) й знайшовши місце в „Мертвих душах”, у якому Гоголь описує, що видно було з вікна готелю в місті Н. — здивувався з тієї подібності опису краєвиду, що відкривався з гоголівського вікна: й косе проміння ранкового сонця, і річка з острівком, і густий сад, і ліс з правого боку. Але ж як майстерно описано! Правда, від часу перебування Гоголя в Ніжині (1821-1826) до часу, про який згадую (1940), пройшло 114 років, але за описом Гоголя краєвид ще й тепер можна пізнати. Отже Гоголь є наша вимушена українська жертва русифікації. І дивно, що в історіографії Гоголя зовсім не згадується про твір, у якому стверджується, що Гоголь почав писати українською мовою. Нашим історикам літератури слід знайти той твір і сказати про нього своє слово. Нарешті не один я бував у кімнаті Гоголя Ніженського Інституту. Там бували й літератори. Наскільки мені відомо, Іван Кошелівець

теж декілька років працював у Ніженському Інституті.. Можливо йому пам'ять не зрадила.

З нашої історії літератури відомо, що Гоголь написав лише ~~одного~~ листа українською мовою до ~~Бориса~~ Залеського. Про це мені говорив Ю. Керек в Орем-ласі на Словаччині (1944), коли я йому розказав про загдану книжку, про це ж саме пише Й. Б. Олександрів у „Молодій Україні”, ч. 2, 1952, стор. 3.

Твір про життя й творчість Гооля, що залишився непоміченим до цього часу, мусить бути знайдений, вивчений і перевірений. До цього примушує наша спільнота справа, наша українська культура, бо Гоголь—велетень світової слави, став бідійсно нашим не лише письменником, а й справжнім патріотом, що вимушеніо писав російською мовою.

Проф. Федір Великохатько

Вельмишанові Панове!

В „Молодій Україні”, ч. 3(4), за травень ц.р. була поміщена статейка п. н. „Українська Чорноморська Флота” та вірші Влизька й Яновського. За те скромне, але симпатичне відзначення Дня Українського Моря просимо прийняти від нас сердечну подяку та одночасно прохання і надалі не забувати козацького моря.

А наше море можна різно згадувати. Чи не цікава була стаття на тему „Українське море в нашій та чужій літературі”, „Українське море в образотворчому мистецтві” й т.п.?

Дуже цікава була стаття в „Сучасній Україні”, ч. 10, ц. р. про одеських „вуспівців” та про Одесу, як центр мариністичного мистецтва в часі українізації. Ми віримо, що хвальна Редакція, доцінюючи значення Чорного моря для України, присвятить йому належну увагу, і не тільки ради „празника”, але постійно ширитиме культ українського моря.

З пластовим СКОБ!
10 Курінь УПС „Чорноморці”

Високоповажаний пане Редакторе!

Пробачте мені, будь ласка, що звертаюся до Вас не в редакційній справі, а в справі, здається, чисто жіночій. На передній сторінці обкладинки Вашого журналу є знимка української дівчини в чу-

довій українській сорочці, вишитій взором Великої України.

Чи не були б Ви такі добрі і не могли б подати мені її адресу, або мою їй, щоб я могла з нею порозумітися, бо дуже хочу мати цей взір. Не дивуйтесь з химерності моого листа, кожний з людей має якусь пристрасть, а в мене вона мабуть найбільша до вишивання. Тож ще раз прошу прощати за турботу і написати, за що лишаюсь Вам дуже вдячна.

Марія Казан, Ст. Катерінс.

ВІД РЕДАКЦІЙ:

Українська дівчина на обкладинці „М.У.” ч. 3.— це одумівка Оленка Світайло з Торонто. ~~Листи, які~~ прийшли б для неї на адресу редакції „М.У.”, будуть їй доручені.

ДО РЕДАКЦІЇ „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ”

Ми, члени Об'єднання Дем. Укр. Молоді, філія Лашін, разом з старшим громадянством та позаорганізаційною молоддю радо зустріли появу перших чисел „Молодої України”. Після розчарування, яке охоплювало нас при появі деяких „непартійних” часописів (маємо на увазі молодечі) — це була (і є) надзвичайна радість мати в руках такі цінні сторінки. Дійсно, нашій молоді є чим похвалитись! Мати в руках такий журнал — це гордість! І ми гордимося за Вас, і гордимося за цілий ОДУМ...

На доказ того, що ми дійсно з радістю поставились до „Молодої України” висилалаємо свої передплати та пожертви на пресовий фонд.

Особи, що перші в нашему містечку відгукнулися на передплату:

передплата	прес. фонд
П. Каліщук	3 д.
В. Левченко	3 -
О. Ромас	3 -
М. Гайдук	1.50
В. Свистун	1.50
Я. Ткаченко	1.50
Ев. Чижів	1.50
В. Дмитрук	1.50
Н.Н.	0.50
Г. Савюк	0.35

Бажаючи в далішому Вам найкращих успіх, запевняємо Вас, що дістанете все-бічну підтримку, тільки ідіть тією доро-гою, котру собі вибрали!

З правдивою пошаною та молодечим привітом.

(Підписи)

РЕЦЕНЗІЇ

„ВІЛЬНЕ СЛОВО” Ч. 6

Після багатомісячної перерви вийшло чергове число органу Української Соціалістичної Партії „Вільне Слово”. Журнал додре редагований, на доброкісному папері, дбайливо оформленний. Останнє число в цілості присвячене пам'яті покійного лідера УСП— І. П. Мазепи. З поміщених у цьому числі матеріалів зокрема заслуговує на вирізняння стаття І. Лучишина— „Методи політичної і громадської праці І. Мазепи”. Саме цю статтю рекомендуємо прочитати як засвоєння одумівській молоді. Слід побажати, щоб „Вільне Слово” появлялося частіше, хоч би коштом ліквідації інших соціалістичних періодичних видань, яких в останньому часі появилось в Европі аж три. („Наше Слово”, „Молодь України”, „Вільний Український Робітник”). Роздрібнення видавничої діяльності в теперішній стадії розвитку УСП не принесе користі як для партії, так і для читачів її видань.

„НАШІ ПОЗИЦІЇ” Ч. 4-5

Роля періодичних партійних видань є куди більша, ніж на перший погляд могло б здаватись. Партійна преса має великий вплив на всі „безпартійні”, „надпартійні” і „колопартійні” публікації. Партиї, що не спроможні видавати свого органу, не заслуговують цієї назви. Тому віднову видання офіційзу ЦК УРДП. „Наши Позиції” слід вважати поважним фактором на шляху скріплення українського демократичного табору. З цікавіших статей в ч. 4-5. „Наших Позицій” треба відзначити слідуючі: Ф. Правобережний — М. Хильовий — мосильник українського комунізму”, П. Веровський-Вітер— „Істор’я і практика ссовського землевпорядкування в Україні”, В. Григоренко— „Перспективи розвитку транспорту у вільній Україні” й інше.

Проте в журналі відчувається брак редакторської „душі”, як у підборі, та і в розміщенні матеріалів. Не можна на нашу думку, надувати й передруками, зокрема свіжими й такими загально-рідомими, як статті І. П. Багряного, які широко дискутовані українською й чужинецькою пресою ще перед тим, які їх передруковують „Наши Позиції”. Проблематика журналу могла б бути ширша, технічне оформлення—дбайливіше, об’єм

— побільшший. Від кого, від кого, а від офіціозу Української Революційної Демократичної Партії мусимо цього вимагати.

„НОВІ ДНІ” Ч. 28-29

„Нові Дні” за травень і червень ц.р. містять ряд цікавих матеріалів, серед яких виділяються: „Так було, чи так мало бути?”— Г. Шевчука, стаття В. Чаленка про „Соняшну машину” В. Винниченка (ч.28), уривок з II тому „ОСТ”-а Уласа Самчука — „Про яблучко” (ч.29) та чергова аптечна доза Любченкового щоденника.

Творчість молодших авторів репрезентована поемою П. Карпенка-Криниці „Парabelюм Лариси Гук”, в якій сильні рядки чергаються з цілком слабкими й плутаними, та недокрівним оповіданням Ол. Смотрича „Двадцять хвилин”. Решта матеріалів— здебільша передруки, при чому таких загальнознаних речей, як от „Арабески” М. Хильового, та статті на природничі теми, які в числі 28 займають половину журналу, надаючи йому явно „агрономічного” вигляду.

Можна побажати кращої мовної редакції й коректи. На доказ недосконалості мовної редакції наведемо кілька прикладів зі стор. 18-20: хлюпоще, їжи, тамангаук (треба томагавк), яблонь, оріх, своїому, лабораторії (в деяких випадках лябораторії), світа, ярко (треба світу, яскраво), простився та інше. Пора вже ставити до солідного журналу, яким без сумніву, хочуть бути „Нові Дні”, суверіні вимоги.

Немає сумніву, що мова „Нових Днів” є кращою від мови деяких інших літературних журналів, але це ще не дає права застосовуватись.

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

ЯКЩО ТИ БАЖАЄШ УСПІХІВ „МО-

ЛДІЙ УКРАЇНІ” — ДОПОМОЖИ ПЕ-

РЕДПЛАЧУВАТИ Й ПОШИРЮВАТИ Ї!

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ Українського Робітничого Союзу

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

—це народня -братська запомогово - асекураційна установа, побудована на широко демократичних основах, з різними родами забезпечень.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

за 42 роки свого існування виплатив посмертних забезпечень спадкоємцям (жінкам, чоловікам, дітям, іншим своїкам) та допоміг бідним понад 3.000.000 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

вплатив на різні народні цілі в старому краю, США й Канаді понад 200.000 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

має тепер 20.000 членів та 5.000.000 доларів майна.

ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ Й СВОЮ РОДИНУ В УКРАЇНСЬКОМУ РОБІТНИЧОМУ СОЮЗІ!

ВАША ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО СОЮЗУ — НАДІЯ НА ВАШЕ КРАЩЕ МАЙБУТНЄ!

ВАШІ ВКЛАДКИ — ЦЕ НАЙПЕВНІША ОЩАДНІСТЬ, ЩО ПРИНОСИТЬ ВАМ ЩОРІЧНО ВИСOKУ ДИВІДЕНДУ!

ПОМАГАЙМО СОБІ ГУРТОМ!

За інформаціями пишіть:

UKRAINIAN WORKINGMEN'S ASS'N
524 Olive St. — Scranton, Pa., U. S. A.

або (в Канаді):

H. MAZURYK
516 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada.